

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008616	CPR Plurilingüe Padre Feijoo Zorelle	Ourense	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Comunicación e representación da realidade	5º Inf.	8	280

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	13
4.2. Materiais e recursos didácticos	14
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	15
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	15
6. Medidas de atención á diversidade	16
7.1. Concreción dos elementos transversais	16
7.2. Actividades complementarias	17
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	17
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	18
9. Outros apartados	18

1. Introducción

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas entendidas como proxectos de aula formados por situación de aprendizaxe (tarefas, actividades e exercicios). Consideramos fundamental seguir respetando o principio de globalidade á hora de deseñar estas situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

A programación da área de Comunicación e Representación da Realidade recolle os elementos curriculares que se traballarán ao longo do curso de 5º de EI co fin máximo de promover nas nenas e nenos as capacidades que lles permitan comezar a desenvolver ferramentas para comunicarse e interpretar a realidade a través de diferentes linguaxes e formas de expresión como medio para construír a súa identidade, representar a realidade e relacionarse coa contorna e coas demais persoas que a habitan.

Tal e como aparece reflectido no PE, somos un colexio concertado de Educación Infantil, Primaria, Secundaria e Bachelato situado no centro de Ourense. A maioría das familias do centro proceden de familias de clase media na que os niveis de desenvolvemento socio-cultural son suficientes para levar a cabo procesos de estimulación cos fillos no fogar, e desta maneira colaborar coas tarefas da escola.

O alumnado de Educación Infantil precisa establecer vínculos afectivos co profesorado e cos iguais que lle dean confianza para explorar as posibilidades que lle ofrece o entorno escolar. Propiciaranse contornas escolares saudables e seguras a través de medidas de prevención, hixiene e promoción da saúde adaptadas a esta etapa educativa e atenderase ao benestar emocional deste alumnado.

As actividades lectivas do presente curso centraranse en dar resposta as necesidades educativas básicas, aínda que a Educación Infantil non é unha etapa obrigatoria, partindo das aprendizaxes e competencias imprescindibles que, neste caso, de non ser desenvolvidas poidan perxudicar ao alumnado nun futuro e sempre flexibilizandoas para facilitar o traballo en todo o posible.

A PD debe axustarse ás características e necesidades dos alumnos. No 5º curso de Educación Infantil hai 8 alumnos escolarizados, todos eles castelán falantes. Un deles presenta retraso madurativos na linguaxe oral, propios desta etapa, e que serán traballados na aula coa colaboración da profesora de PT. 6 estiveron matriculados no noso centro o pasado ano e 2 escolarízanse este ano.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Manifestar interese por interactuar en situacións cotiás a través da exploración e do uso do seu repertorio comunicativo para expresar as súas necesidades e intencións e para responder ás esixencias da contorna.	1	1						
OBX2 - Interpretar e comprender mensaxes e representacións apoiándose en coñecementos e recursos da súa propia experiencia para responder ás demandas da contorna e construír novas aprendizaxes.	1	1			1			
OBX3 - Producir mensaxes de maneira eficaz, persoal e creativa utilizando diferentes linguaxes, descubrindo os códigos de cada unha delas e explorando as súas posibilidades expresivas para responder a diferentes necesidades comunicativas.	1		1	1			1	1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Participar por iniciativa propia en actividades relacionadas con textos escritos, mostrando interese e curiosidade por comprender a súa funcionalidade e algunhas das súas características.	1	1		1				
OBX5 - Valorar a diversidade lingüística e dialectal presente na súa contorna, así como outras manifestacións culturais, para enriquecer as súas estratexias comunicativas e a súa bagaxe cultural.	1			1				1

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Que pasa se mollamos fariña?	<p>Ao longo deste trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna da cociña. Partindo dunha situación problemática (Que pasa se mollamos a fariña?) iremos avanzando en novos contidos. Coñeceremos a función de distintos elementos que podemos atopar nesa dependencia, a transformación dos alimentos e algunhas maneiras de conservalos, as tendas, os profesionais da cociña, hábitos de hixiene e de prevención de accidentes domésticos, etc. O obxectivo principal será fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender e actuar sobre a súa contorna inmediata, desenvolver o coñecemento da propia identidade e favorecer o coidado da súa saúde, facendo especial fincapé na alimentación e a hixiene. Ademais, levaremos a cabo programas específicos destinados a fomentar a creatividade entendida como un estímulo do pensamento diverxente, a profundar no coñecemento de si mesmos e no recoñecemento de emocións, a promover a actividade como beneficio directo da aprendizaxe e da saúde.</p>	100	X		
2	Que pasa si enterramos un tomate?	<p>Ao longo deste trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna do horto e o xardín. Partindo dunha situación problemática (Que pasa se enterramos un tomate?) iremos avanzando en novos contidos. Coñeceremos que coidados necesitan as plantas, como é o crecemento dunha semente, que alimentos proporcionannos os vexetais, como é o traballo dos horticultores e as horticultoras, como se desprazan distintos animais, etc. Prestaremos especial atención a fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender a realidade que os rodea e interactuar coa súa contorna, descubrir e explora aspectos relacionados coas plantas e animais, e valorar a importancia da produción e o consumo sostible de alimentos.</p>	90		X	

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
3	Pode unha chave abrir calquera cousa?	<p>Ao longo do trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna do garaxe e os medios de comunicación e transporte. Partindo dunha situación problemática (Pode unha chave abrir calquera cousa?) iremos avanzando en novos contidos, relacionando estes espazos cos elementos do garaxe, os medios de transporte que serven para o envío de paquetes, as cartas, o teléfono, o xornal, as noticias, outros medios de comunicación.</p> <p>O obxectivo primordial será fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender a realidade que os rodea e interactuar coa súa contorna, descubrir e explorar aspectos relacionados cos distintos medios cos que contamos para comunicarnos as persoas e para estar informados, os oficios relacionados con estes medios.</p>	90			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Que pasa se mollamos fariña?	100

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.3 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Realiza creacións artísticas onde reflexa a súa imaxinación.	TI
CA3.6 - Expresar oralmente mensaxes facendo transferencias doutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e corporal) e indagando nas posibilidades comunicativas que ofrece a combinación delas.	É quen de expresarse oralmente, empregando palabras, a partir de creacións feitas noutras linguaxes.	
CA5.5 - Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo.	Expresa a súa opinión de xeito guiado sobre unha manifestación artístico nunha situación de intercambio comunicativo.	
CA6.4 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Realiza creacións artísticas e culturais onde reflexa a súa imaxinación.	
CA6.6 - Interpretar musicalmente mensaxes expresadas noutras linguaxes (oral, plástica, gráfica, escrita e corporal), indagando nas posibilidades expresivas que ofrecen as transferencias entre elas.	É quen de expresarse musicalmente, empregando a voz e instrumentos musicais, a partir de creacións feitas noutras linguaxes.	
CA7.1 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Comparte de xeito guiado a súa interpretación de representacións ou manifestacións artísticas.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA7.2 - Elaborar creacións plásticas explorando e utilizando diferentes materiais e técnicas e participando activamente no traballo en grupo.	Realiza creacións plásticas empregando diferentes materiais e técnicas con interese	
CA7.3 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións plásticas, artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Realiza creacións plásticas onde reflexa a súa imaxinación, ideas e emocións.	
CA7.4 - Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo.	Expresa a súa opinión de xeito guiado sobre unha manifestación artístico nunha situación de intercambio comunicativo.	
CA7.5 - Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática.	Fai achegas sobre producións dos demais de xeito respetuoso.	
CA7.6 - Elaborar creacións plásticas a partir de mensaxes expresadas noutras linguaxes (musical, oral, gráfico, escrito e corporal) e indagar nas posibilidades expresivas que ofrecen as transferencias entre eles.	Realiza obras plásticas, empregando diferentes técnicas e materiais, a partir de creacións feitas noutras linguaxes.	
CA8.1 - Explorar as posibilidades expresivas do corpo a través da dramatización e da danza.	Participa en actividades de danza e dramatización movendo o corpo de xeito libre e dirixido	
CA8.2 - Axustar harmonicamente o seu movemento ao dos demais e ao espazo como forma de expresión corporal libre, manifestando interese e iniciativa.	Participa en actividades de expresión corporal libre individuais e colectivas.	
CA8.3 - Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática.	Fai achegas de xeito guiado sobre as interpretacións dos demais de xeito respetuoso.	
CA8.4 - Interpretar corporalmente mensaxes expresadas noutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e oral) e indagar nas posibilidades expresivas que ofrecen as transferencias entre elas.	É capaz de expresarse corporalmente, empregando o corpo e o movemento, a partir de creacións feitas noutras linguaxes.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Repertorio comunicativo e elementos da comunicación non verbal. - Utilización da linguaxe oral en situacións cotiás e as súas funcións: conversacións, xogos de interacción social e expresión de vivencias. - escoita e comprensión de lecturas en voz alta nas dúas linguas cooficiais, como fonte de pracer e aprendizaxe compartida. - Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica. - Uso progresivo de léxico variado, aumentando a precisión na procura dunha maior estruturación das súas frases. - Establecemento de vínculos afectivos e lúdicos cos textos literarios. - Conversacións e diálogos ao redor de textos literarios libres de prexuízos e estereotipos sexistas. - A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura. - escoita atenta de narracións e instrucións lidas por outras persoas. - Discriminación de sons e identificación da fonte sonora.

Contidos

- Exploración das posibilidades sonoras, expresivas e creativas da voz e do corpo.
- Descubrimento das propiedades sonoras dos obxectos cotiáns da súa contorna e dos instrumentos.
- Utilización de sons para a interpretación e a creación musical.
- Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar.
- O código musical: o son, o silencio e as súas calidades.
- Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras.
- Aprecio da escoita musical como fonte de gozo.
- Respecto polas producións alleas.
- Identificación das funcións da linguaxe musical: comunicativa, representativa e lúdico-creativa.
- Exploración das posibilidades plásticas e creativas de distintos materiais específicos e inespecíficos.
- Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos.
- Intención expresiva de producións plásticas e pictóricas.
- Respecto cara ás producións alleas.
- Planificación da acción en producións plásticas.
- Achegamento a diferentes formatos e soportes de expresión plásticos e visuais.
- Exploración das posibilidades expresivas e comunicativas do propio corpo (cara, postura, ton, xestos?) en actividades individuais e grupais libres de prexuízos e estereotipos sexistas.
- Aproximación aos xogos de expresión corporal e dramática.
- Uso do baile e da danza como medios de expresión.
- Respecto cara ás producións alleas.
- Vivencia do xesto e do movemento como recursos corporais para a expresión, a comunicación e o intercambio afectivo.

UD	Título da UD	Duración
2	Que pasa si enterramos un tomate?	90

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA2.3 - Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso.	Recoñece e comprende algunha palabra en ambas linguas oficiais.	TI
CA3.3 - Facer un uso funcional da linguaxe oral aumentando o seu repertorio lingüístico e construíndo progresivamente un discurso máis eficaz, organizado e coherente en contextos formais e informais.	Emprega a linguaxe oral de xeito guiado nas situacións de intercambio comunicativo (asambleas, círculos dialóxicos, dinámicas de grupo)	
CA4.1 - Mostrar interese por comunicarse a través de códigos escritos, convencionais ou non, valorando a súa función comunicativa.	Participa con interese en actividades onde se emprega a lingua escrita para transmitir mensaxes e información de xeito guiado.	
CA4.2 - Identificar algunha das características textuais e paratextuais mediante a indagación acompañada en textos de uso social libres de todo tipo de prexuízos e estereotipos.	Participa con interese en actividades onde se emprega a lingua escrita para transmitir mensaxes e información de xeito guiado.	
CA4.4 - Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo	Participa en actividades onde se emprega a lingua escrita para transmitir mensaxes e información de xeito guiado.	
CA4.5 - Elaborar de forma escrita mensaxes expresadas noutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, corporal e oral), indagando nas posibilidades comunicativas que ofrecen as transferencias entre elas.	É capaz de expresarse de xeito escrito, empregando signos e palabras coñecidas, a partir de creacións feitas noutras linguaxes.	
CA5.1 - Identificar algunha das características textuais e paratextuais mediante a indagación acompañada en textos de uso social libres de todo tipo de prexuízos e estereotipos.	É quen de identificar e diferenciar palabras segundo as súas características.	
CA8.3 - Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática.	Fai achegas de xeito guiado sobre as interpretacións dos demais de xeito respetuoso.	
CA9.1 - Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais.	Fai algunha aportación de xeito guiado nas situacións virtuais de intercambio comunicativo.	
CA9.3 - Expresarse de maneira creativa utilizando diversas ferramentas ou aplicacións dixitais intuitivas e visuais para expresarse de maneira creativa.	Participa en actividades de creación con ferramentas dixitais para crear, con axuda, produtos propios e creativos.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Ampliación do repertorio lingüístico individual. - Emprego de fórmulas ou expresións que responden ás súas necesidades ou intereses. - Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. - Aproximación á lingua estranxeira. Elementos para unha comunicación funcional básica. - Utilización da linguaxe oral en situacións cotiás e as súas funcións: conversacións, xogos de interacción social e expresión de vivencias. - Creación de textos ou enunciados orais formais e informais.

Contidos

- escoita e comprensión de lecturas en voz alta nas dúas linguas cooficiais, como fonte de pracer e aprendizaxe compartida.
- Verbalización da secuencia de accións nunha actividade planificada.
- Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica.
- Uso progresivo de léxico variado, aumentando a precisión na procura dunha maior estruturación das súas frases.
- Identificación dos usos sociais e das funcións da lectura e da escritura: comunicativa, representativa e lúdico-creativa.
- Diferenciación entre as formas escritas e outras formas de expresión gráfica.
- Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas.
- Creación de textos escritos en diferentes soportes. Outros códigos de representación gráfica: imaxes, símbolos, números.
- Dominio progresivo do trazo a través da grafomotricidade como medio de expresión e comunicación.
- Identificación e representación de palabras e frases escritas moi significativas e usuais.
- Interese pola produción de mensaxes empregando a lingua escrita en situacións contextualizadas.
- Os contos tradicionais como elemento transmisor de cultura e xerador de debates con relación a estereotipos de xénero.
- Establecemento de vínculos afectivos e lúdicos cos textos literarios.
- Conversacións e diálogos ao redor de textos literarios libres de prexuízos e estereotipos sexistas.
- A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura.
- escoita atenta de narracións e instrucións lidas por outras persoas.
- Respecto cara ás producións alleas.
- Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo.
- Uso saudable e responsable das tecnoloxías dixitais.
- Aproximación ao uso de ferramentas dixitais en procesos creativos.
- Lectura e interpretación crítica de imaxes e información recibida a través de medios dixitais.
- Función educativa dos dispositivos e elementos tecnolóxicos da súa contorna.

UD	Título da UD	Duración
3	Pode unha chave abrir calquera cousa?	90

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Comparte de xeito guiado a súa interpretación de representacións ou manifestacións artísticas.	
CA1.3 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Realiza creacións artísticas onde reflexa a súa imaxinación.	
CA2.3 - Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso.	Recoñece e comprende algunha palabra en ambas linguas oficiais.	
CA2.4 - Valorar positivamente as particularidades lingüísticas da contorna próxima.	Recoñece e emprega algunha particularidade lingüística da contorna próxima.	
CA3.3 - Facer un uso funcional da linguaxe oral aumentando o seu repertorio lingüístico e construíndo progresivamente un discurso máis eficaz, organizado e coherente en contextos formais e informais.	Emprega a linguaxe oral de xeito guiado nas situacións de intercambio comunicativo (asambleas, círculos dialóxicos, dinámicas de grupo)	
CA4.1 - Mostrar interese por comunicarse a través de códigos escritos, convencionais ou non, valorando a súa función comunicativa.	Participa con interese en actividades onde se emprega a lingua escrita para transmitir mensaxes e información de xeito guiado.	
CA4.2 - Identificar algunha das características textuais e paratextuais mediante a indagación acompañada en textos de uso social libres de todo tipo de prexuízos e estereotipos.	É quen de identificar e diferenciar palabras segundo as súas características.	
CA4.4 - Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo	Participa en actividades onde se emprega a lingua escrita para transmitir mensaxes e información de xeito guiado.	TI
CA4.5 - Elaborar de forma escrita mensaxes expresadas noutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, corporal e oral), indagando nas posibilidades comunicativas que ofrecen as transferencias entre elas.	É capaz de expresarse de xeito escrito, empregando signos e palabras coñecidas, a partir de creacións feitas noutras linguaxes.	
CA5.1 - Identificar algunha das características textuais e paratextuais mediante a indagación acompañada en textos de uso social libres de todo tipo de prexuízos e estereotipos.	É capaz de expresarse de xeito escrito, empregando signos e palabras coñecidas, a partir de creacións feitas noutras linguaxes.	
CA5.5 - Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo.	Expresa a súa opinión de xeito guiado sobre unha manifestación artístico nunha situación de intercambio comunicativo.	
CA6.2 - Interpretar propostas dramáticas e musicais utilizando e explorando diferentes instrumentos, recursos ou técnicas.	Participa en actividades dramáticas e musicais utilizando instrumentos, recursos e técnicas.	
CA6.3 - Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática.	Fai achegas sobre producións dos demais de xeito respetuoso.	
CA6.4 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Realiza creacións artísticas onde reflexa a súa imaxinación.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA6.5 - Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo.	Expresa a súa opinión de xeito guiado sobre unha manifestación artístico nunha situación de intercambio comunicativo.	
CA7.4 - Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo.	Expresa a súa opinión de xeito guiado sobre unha manifestación artístico nunha situación de intercambio comunicativo	
CA7.5 - Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática.	Fai achegas sobre producións dos demais de xeito respetuoso.	
CA9.1 - Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais.	Fai algunha aportación de xeito guiado nas situacións virtuais de intercambio comunicativo.	
CA9.2 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, ou en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Fai algunha aportación de xeito guiado nas situacións virtuais de intercambio comunicativo.	
CA9.3 - Expresarse de maneira creativa utilizando diversas ferramentas ou aplicacións dixitais intuitivas e visuais para expresarse de maneira creativa.	Participa en actividades de creación con ferramentas dixitais para crear, con axuda, produtos propios e creativos.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Comunicación interpersonal: empatía e asertividade. - Convencións sociais do intercambio lingüístico en situacións comunicativas que potencien o respecto e a igualdade: atención, escoita activa, quendas de diálogo e alternancia. - Ampliación do repertorio lingüístico individual. - Achegamento á realidade lingüística da contorna. Fórmulas ou expresións que responden ás súas necesidades ou intereses. - A lingua galega como parte da identidade da nosa comunidade autónoma. - Emprego de fórmulas ou expresións que responden ás súas necesidades ou intereses. - Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. - Recoñecemento das particularidades lingüísticas da contorna máis próxima. - Aproximación á lingua estranxeira. Elementos para unha comunicación funcional básica. - Fórmulas e expresións de convencións sociais básicas que regulan as relacións interpersoais. - Utilización da linguaxe oral en situacións cotiás e as súas funcións: conversacións, xogos de interacción social e expresión de vivencias. - Creación de textos ou enunciados orais formais e informais. - Escoita e comprensión de lecturas en voz alta nas dúas linguas cooficiais, como fonte de pracer e aprendizaxe compartida. - Verbalización da secuencia de accións nunha actividade planificada.

Contidos

- Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica.
- Uso progresivo de léxico variado, aumentando a precisión na procura dunha maior estruturación das súas frases.
- Intención comunicativa e achegamento ás principais características textuais e paratextuais. Primeiras hipóteses para a interpretación e a comprensión.
- Diferenciación entre as formas escritas e outras formas de expresión gráfica.
- Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas.
- Creación de textos escritos en diferentes soportes. Outros códigos de representación gráfica: imaxes, símbolos, números.
- Dominio progresivo do trazo a través da grafomotricidade como medio de expresión e comunicación.
- Identificación e representación de palabras e frases escritas moi significativas e usuais.
- Interese pola produción de mensaxes empregando a lingua escrita en situacións contextualizadas.
- Achegamento a textos literarios orais e escritos con contido libre de prexuízos, co fin de contribuír a desenvolver valores sobre cultura de paz, dereitos da nena e do neno, igualdade de xénero e diversidade funcional étnico-cultural.
- Os contos tradicionais como elemento transmisor de cultura e xerador de debates con relación a estereotipos de xénero.
- Memorización e recitado de textos literarios.
- Establecemento de vínculos afectivos e lúdicos cos textos literarios.
- Conversacións e diálogos ao redor de textos literarios libres de prexuízos e estereotipos sexistas.
- A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura.
- escoita atenta de narracións e instrucións lidas por outras persoas.
- Discriminación de sons e identificación da fonte sonora.
- Exploración das posibilidades sonoras, expresivas e creativas da voz e do corpo.
- Utilización de sons para a interpretación e a creación musical.
- Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar.
- Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras.
- Aprecio da escoita musical como fonte de gozo.
- Respecto polas producións alleas.
- Identificación das funcións da linguaxe musical: comunicativa, representativa e lúdico-creativa.
- Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos.
- Intención expresiva de producións plásticas e pictóricas.
- Respecto cara ás producións alleas.
- Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo.

Contidos

- Uso saudable e responsable das tecnoloxías dixitais.
- Aproximación ao uso de ferramentas dixitais en procesos creativos.
- Lectura e interpretación crítica de imaxes e información recibida a través de medios dixitais.
- Función educativa dos dispositivos e elementos tecnolóxicos da súa contorna.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Na posta en práctica do proxecto expóñense situacións diversos aprendizaxes, co obxectivo de lograr o desenvolvemento do alumnado de forma global atendendo a todas as súas capacidades e partindo de:

- A aprendizaxe por descubrimento: trátase de que os alumnos/ as investiguen, busquen información, experimenten, debatan... en definitiva que eles sexan os protagonistas dos seus descubrimentos.
- A aprendizaxe cooperativa: o traballo en grupo, a colaboración e a cooperación son parte de moitas dinámicas e actividades fomentando que os alumnos aprendan a compartir, colaborar, respectar aos seus compañeiros... Propónse levar a cabo dinámicas que fomenten o traballo cooperativo.
- A aprendizaxe a través das intelixencias múltiples: propóñense situacións e actividades que permitan aos alumnos e alumnas abordar contidos desde o punto de vista das distintas intelixencias.
- A aprendizaxe metacognitivo: búscase que o alumno/a sexa consciente do que sabe e que aprenda a organizar os seus coñecementos. Non só centrarémonos en aspectos conceptuais, senón tamén nas actitudes, estratexias, procedementos.

A metodoloxía dun proxecto vén determinada polas decisións que se toman para organizar o proceso de ensino e aprendizaxe que se desenvolve nas aulas. É a base para establecer as relacións entre os mestres, o alumnado e os obxectivos de ensino. A calidade e variedade do que os nenos e as nenas aprenden depende case sempre de como o aprenden, de aquí a importancia da formulación metodolóxica de cada proxecto. O proxecto Badabam! está pensado para que o alumnado poida aprender dun modo significativo, globalizador e motivador, onde a investigación e a curiosidade por descubrir son elementos destacados. Aprender de forma significativa permite aplicar o aprendido a outros contextos e realidades, o que implica que o alumnado estea motivado, que o que aprendan teña sentido e responda as súas necesidades, e que os axude a entender o que sucede á súa ao redor.

Neste sentido, é necesario detectar os seus coñecementos previos, expor situacións próximas ás súas experiencias que lles xeren conflitos cognitivos que teñan que solucionar, e sobre todo organizar os contidos, planificar eixos temáticos, centros de interese, e crear un proxecto flexible que permita chegar a todos os alumnos e as alumnas, contribuíndo a que sentan seguros e confiados na súa propia aprendizaxe.

No desenvolvemento do proxecto Badabam! tivéronse en conta os últimos estudos e avances da neuroeducación. Por iso, os materiais baséanse nos seguintes principios:

- Non hai aprendizaxe sen sorpresa e sen emoción.
- A curiosidade é o motor da aprendizaxe.
- As situacións de aprendizaxe han de ser significativas.
- Os contidos deben abordarse de forma globalizada.
- As aprendizaxes teñen que poder aplicarse á vida cotiá.

Ademais, o proxecto tivo en conta a vertente do desenvolvemento humano e intelectual do alumnado, buscando a súa implicación para desenvolver:

- As súas habilidades para comprender e actuar sobre o mundo.
- Os seus valores de non discriminación.
- As súas actitudes de apertura e respecto cara ás diferenzas.

En definitiva, o proxecto pretende iniciar ao alumnado nas competencias que lle permitan exercer unha cidadanía participativa, responsable, solidaria e comprometida.

Para conseguir levar á práctica estes principios, apoiouse en:

Establecer tres contornas de aprendizaxe significativas:

- A cociña.
- O xardín e o horto.
- O garaxe.

Partir dunha situación problemática. Incluír os programas de:

- Creatividade. Este programa pretende traballar de forma sistemática a creatividade, entendida como un estímulo do pensamento diverxente e non só como a aplicación creativa de distintas técnicas plásticas.

O traballo farase mediante propostas que integran as áreas do currículo:

coñecemento de si mesmo, coñecemento da contorna e linguaxes. Para iso traballaranse habilidades creativas tales como a improvisación, a interpretación, a imaxinación, a síntese, a procura de alternativas, a conceptualización ou a tradución de varias linguaxes entre si.

- Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS). En 2015, a Organización das Nacións Unidas (ONU) aprobou a Axenda 2030, na que se incluían os Obxectivos de Desenvolvemento

Sostible (ODS), unha oportunidade para que os países e as súas sociedades emprendan un novo camiño co que mellorar a vida de todas as persoas.

Con este fin, expónse unha serie de actividades que permitirán ao alumnado levar a cabo accións coas que comezar a interiorización dalgúns aspectos propostos para este cambio. Ademais do traballo individual, expónse unha serie de suxerencias internivel (Aula aberta) enfocadas ao traballo con toda a comunidade educativa.

- Emocións. Este programa ten como obxectivo iniciar o desenvolvemento da intelixencia emocional e as habilidades que a sustentan, para que os nenos e as nenas afronten de maneira máis eficaz os retos que se atopan ao longo da súa vida e manteñan unhas relacións afectivas sas e equilibradas.

Por iso, fomentárase a curiosidade e tentárase xogar coa sorpresa na formulación das propostas didácticas co fin de predispor ao alumnado á

aprendizaxe. Neste programa traballaranse contidos relacionados coa conciencia, a regulación e a autonomía emocional, así como a competencia social e as competencias para a vida e o benestar.

- Descanso activo. Propostas baseadas nos avances da neuroeducación que melloran a aprendizaxe. O obxectivo fundamental deste programa é establecer xogos, rutinas e movementos que proporcionan un beneficio directo na aprendizaxe e na saúde física e emocional do alumnado.

- Rutinas e destrezas de pensamento. O seu obxectivo é ensinar ás alumnas e os alumnos distintas formas de pensar e aprender. A súa exercitación permitirá que estes, de maneira individual ou colectiva, discutan, razoen e reflexionen.

As rutinas de pensamento son patróns cognitivos sinxelos que, practicándose con frecuencia, facilitarán a aprendizaxe do alumnado, ademais de potenciar a interrelación dos contidos adquiridos no contexto da vida real. Á súa vez, as destrezas permitirán profundar en determinadas estratexias de pensamento que favorecerán as aprendizaxe.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro do alumno.
Caderno de adestramento.
Biblioteca de aula, contos, libros.
Material artístico: pinturas, plastilina, marionetas...
Material de psicomotricidade.
Material funxibles convencionais e non convencionais.
Recursos dixitais: vídeos, cancións, láminas interactivas, xerador de tarxetas, xerador de textos.
Material manipulativo: crebacabezas creativo e rulo de números e operacións.
Dinamizador de aula.
Mascota de aula.
Blog da materia/RRSS.

Ferramentas tecnolóxicas: ordenador de aula, conexión a internet, tablet, proxector, reproductor de música.
PDI.
Friso con pegatinas electroestáticas.
Sellos para avaliar e traballar as emocións.
Soportes para traballar a rutina e as destrezas de pensamento propostas.

Con todos estes materiais e recursos intentamos que as actividades resulten motivadoras, con carácter práctico e que conleven sempre a adquirir unha nova aprendizaxe a través do xogo.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación en Educación Infantil é global, continua e formativa. Avaliar consiste en realizar un seguimento ao longo do proceso educativo que permita poñer en relación os criterios de avaliación, asociados ás capacidades que se pretenden desenvolver, coas características e posibilidades do alumno, orientando e reconducindo o proceso de ensino-aprendizaxe. Da avaliación depende o éxito do proceso educativo, pois grazas a ela rediríxese aquilo que non funciona e créanse novas condutas ou actuacións que xeren unha maior aprendizaxe significativa.

Realizar unha avaliación inicial para detectar as principais necesidades e poder así iniciar o proceso de Ensinanza-Aprendizaxe dunha maneira máis segura e eficaz e establecer posibles estratexias de afondamento.

Como xa sinalamos, non só se presenta útil para o profesorado senón tamén para o alumnado, para quen conforma unha ferramenta de motivación no descubrimento e construción de novos coñecementos. Durante todo o curso levaranse a cabo, como xa explicamos no apartado de avaliación, varias avaliacións iniciais de tipo diagnóstico ao comezo de cada novo tema e unha ao comezo do curso para detectar posibles dificultades no alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.

Esta proba de avaliación inicial consistirá nunha batería de tres avaliacións diferentes que nos permitirán coñecer calquera necesidade do alumno/a:

Comezamos, durante a primeira semana do curso escolar, realizando unha proba diagnóstica adicional para detectar o grado de adquisición das aprendizaxes imprescindibles previstas para o anterior curso e o desenvolvemento das correspondentes competencias clave. Esta proba consistirá nunha serie de preguntas cos contidos mínimos do curso anterior.

Por último, levarase a cabo unha avaliación do benestar do alumno/a, mediante unha entrevista individual coa titora e coa asistencia, se si requirise, do Departamento de Orientación do centro para contextualizar a súa situación emocional e tomar as decisións profesionais de actuación que correspondan por parte do profesorado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade didáctica segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade ; de forma que o alumno obterá a súa calificación en función do grao de consecución observado polo mestre.

Criterios de recuperación:

Este apartado non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Con esta programación damos unha resposta adecuada ás necesidades educativas de todo o grupo-clase. Con este obxectivo, iranse realizando axustes no proceso de aprendizaxe, de modo que cada alumno poida conseguir os obxectivos propostos participando da dinámica xeral da aula. Agora ben, a atención á diversidade non só vai dirixida a aqueles alumnos que mostran dificultades destacables de aprendizaxe. Todos os alumnos presentan diferenzas, xa sexa en estilos de aprendizaxe, en niveis madurativos, etc. As medidas adoptadas son unha resposta a todos e cada un dos alumnos e han de ser respectuosas coas súas características persoais.

Partindo destas premisas, para cumprir coa atención á diversidade, propoñemos:

- Propostas de actividades con diversos graos de realización (reforzo e ampliación).
- Actividades diversas para traballar un mesmo contido.
- Diferentes tipos de agrupamentos na resolución das actividades: gran grupo, pequeno grupo e individual.
- Actividades que teñan aplicación na vida cotiá.
- Propostas que favorezan a expresión directa, a reflexión, a expresión e a comunicación.
- Contidos de aprendizaxe tratados de forma globalizada.
- Propostas de avaliación inicial ante un novo proceso de ensino-aprendizaxe.
- Utilización de procedementos e instrumentos de avaliación variados e diversos (cuestionarios, entrevistas, observación sistemática, probas obxectivas...) Co obxectivo de dar resposta ás necesidades educativas do noso alumnado e atender aos seus distintos ritmos de aprendizaxe, faremos uso das fichas con adaptación curricular (AC) e das fichas de ampliación especialmente deseñadas para adaptar o proceso de ensino-aprendizaxe a cada momento e contexto.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional.	X	X	X
ET.2 - Hábitos de control corporal.	X	X	X
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social.	X	X	X
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos.	X	X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable .	X	X	X
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos.	X	X	X

Observacións:

Os elementos transversais serán traballados de maneira globalizada.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Contacontos.	Biblioteca de aula, contos, libros.
Conmemoracións e festividades.	Teranse en conta todas as conmemoracións recollidas no calendario escolar.
Festival do Libro.	Festival multidisciplinar con motivo do Día do Libro. Os alumnos contribuirán coa elaboración e exposición de traballos e a realización de diversas actividades.
Proxecto Postcrossing	Proxecto de intercambio de postais a nivel internacional
Programa SI!.	Programa de saúde integral da Fundación SHE para potenciar hábitos saudables nos alumnos.O Programa SI! incide en catro compoñentes básicos e interrelacionados entre si: ¿ Adquisición de hábitos de alimentación saudable. ¿ Práctica de actividade física. ¿ Coñecemento do funcionamento do corpo e corazón. ¿ Desenvolvemento dos factores de protección fronte ás adiccións.
Proxecto "Escola embaixadora do " Parlamento europeo"	Traballos de difusión e coñecemento de Europa
Ciencia activa	Proxecto en colaboración co Departamento de Bioloxía para fomentar a ciencia nos alumnos desde as primeiras edades

Observacións:

Todas as actividades complementarias e extraescolares estarán deseñadas e levadas acabo en colaboración co equipo de ciclo así como co equipo de dinamización da lingua galega e de biblioteca

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño de actividades adecuadas á contextualización e características do alumnado.
Ferramentas técnicas e instrumentos de avaliación axeitadas.
Consideración das necesidades do alumnado na nosa práctica docente
Uso axeitado dos diferentes materiais e recursos.
Temporalización axeitada.

Descrición:

Ademáis avaliarase o proceso de ensino, a nosa labor docente así como a propia programación o que nos permitirá axustar as nosas actuacións á realidade do alumnado e as diferentes situacións.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens na que se incluírán os cambios máis significativos, tanto ó final de cada trimestre coma ó final de curso.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008616	CPR Plurilingüe Padre Feijoo Zorelle	Ourense	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Crecedemento en harmonía	5º Inf.	8	280

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	10
4.2. Materiais e recursos didácticos	11
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	12
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	13
6. Medidas de atención á diversidade	13
7.1. Concreción dos elementos transversais	13
7.2. Actividades complementarias	14
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	14
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	15
9. Outros apartados	15

1. Introducción

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas entendidas como proxectos de aula formados por situación de aprendizaxe. Consideramos fundamental seguir respetando o principio de globalidade á hora de deseñar estas situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

A programación da área de Crecemento e Harmonía recolle os elementos curriculares que se traballarán ao longo do curso de 5º de EI co fin de que os nenos e as nenas coñezan, dominen e coiden o seu propio corpo. Esta construción involucra diversas dimensións interdependentes, como o desenvolvemento e a valoración propia, a autonomía, a identidade ou a convivencia.

Tal e como aparece reflectido no PE, somos un colexio concertado de Educación Infantil, Primaria, Secundaria e Bacharelato situado no centro de Ourense. A maioría das familias do centro proceden de familias de clase media na que os niveis de desenvolvemento sociocultural son suficientes para levar a cabo procesos de estimulación cos fillos no fogar, e desta maneira colaborar coas tarefas da escola.

O alumnado de Educación Infantil precisa establecer vínculos afectivos co profesorado e cos iguais que lle dean confianza para explorar as posibilidades que lle ofrece o entorno escolar. Propiciaranse contornas escolares saudables e seguras a través de medidas de prevención, hixiene e promoción da saúde adaptadas a esta etapa educativa e atenderase ao benestar emocional deste alumnado.

As actividades lectivas do presente curso centraranse en dar resposta as necesidades educativas básicas, aínda que a Educación Infantil non é unha etapa obrigatoria, partindo das aprendizaxes e competencias imprescindibles que, neste caso, de non ser desenvolvidas poidan perxudicar ao alumnado nun futuro e sempre flexibilizandoas para facilitar o traballo en todo o posible.

A PD debe axustarse ás características e necesidades dos alumnos. No 5º curso de Educación Infantil hai 8 alumnos escolarizados, todos eles castelán falantes. Un deles presenta retraso madurativos na linguaxe oral, propios desta etapa, e que serán traballados na aula coa colaboración da profesora de PT. 6 estiveron matriculados no noso centro o pasado ano e 2 escolarízanse este ano.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Progresar no coñecemento e no control do seu corpo e na adquisición de distintas estratexias, adecuando as súas accións á realidade da contorna dunha maneira segura para construír unha autoimaxe axustada e positiva.	1				1	1	1	
OBX2 - Recoñecer, manifestar e regular progresivamente as súas emocións expresando necesidades e sentimentos para lograr o benestar emocional e a seguridade afectiva	1	1			1	1	1	1
OBX3 - Adoptar modelos, normas e hábitos, desenvolvendo a confianza nas súas posibilidades e sentimentos de logro para promover un estilo de vida saudable e ecosocialmente responsable			1			1	1	1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Establecer interaccións sociais en condicións de igualdade, valorando a importancia da amizade, do respecto e da empatía para construír a súa propia identidade baseada en valores democráticos e de respecto aos dereitos humanos						1	1	1

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Que pasa se mollamos fariña?	<p>Ao longo deste trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna da cociña. Partindo dunha situación problemática (Que pasa se mollamos a fariña?) iremos avanzando en novos contidos. Coñeceremos a función de distintos elementos que podemos atopar nesa dependencia, a transformación dos alimentos e algunhas maneiras de conservalos, as tendas, os profesionais da cociña, hábitos de hixiene e de prevención de accidentes domésticos, etc.</p> <p>O obxectivo principal será fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender e actuar sobre a súa contorna inmediata, desenvolver o coñecemento da propia identidade e favorecer o coidado da súa saúde, facendo especial fincapé na alimentación e a hixiene.</p> <p>Ademais, levaremos a cabo programas específicos destinados a fomentar a creatividade entendida como un estímulo do pensamento diverxente, a profundar no coñecemento de si mesmos e no recoñecemento de emocións, a promover a actividade como beneficio directo da aprendizaxe e da saúde.</p>	100	X		
2	Que pasa si enterramos un tomate?	<p>Ao longo deste trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna do horto e o xardín. Partindo dunha situación problemática (Que pasa se enterramos un tomate?) iremos avanzando en novos contidos. Coñeceremos que coidados necesitan as plantas, como é o crecemento dunha semente, que alimentos proporcionannos os vexetais, como é o traballo dos horticultores e as horticultoras, como se desprazan distintos animais, etc.</p> <p>Prestaremos especial atención a fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender a realidade que os rodea e interactuar coa súa contorna, descubrir e explorar aspectos relacionados coas plantas e animais, e valorar a importancia da produción e</p>	90		X	

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
2	Que pasa si enterramos un tomate?	o consumo sostible de alimentos.	90		X	
3	Pode unha chave abrir calquera cousa?	<p>Ao longo do trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna do garaxe e os medios de comunicación e transporte. Partindo dunha situación problemática (Pode unha chave abrir calquera cousa?) iremos avanzando en novos contidos, relacionando estes espazos cos elementos do garaxe, os medios de transporte que serven para o envío de paquetes, as cartas, o teléfono, o xornal, as noticias, outros medios de comunicación.</p> <p>O obxectivo primordial será fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender a realidade que os rodea e interactuar coa súa contorna, descubrir e explorar aspectos relacionados cos distintos medios cos que contamos para comunicarnos as persoas e para estar informados, os oficios relacionados con estes medios.</p>	90			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Que pasa se mollamos fariña?	100

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer, identificar e representar o corpo na súa globalidade e nas súas diferentes partes mostrando un nivel de detalle acorde á súa idade ou estado madurativo, chegando a interiorizar paulatinamente o seu esquema corporal	Realiza a representación do seu corpo coas súas partes máis importantes.	TI
CA1.3 - Recoñecer as percepcións sensoriais propioceptivas e exteroceptivas captadas a través dos sentidos verbalizando as sensacións que producen	Explica de forma senlleira as sensacións que lle producen os seus sentidos	
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Mostra confianza nas súas posibilidades e recoñece ás súas limitacións.	
CA1.7 - Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando positivamente a diversidade	Recoñece semellanzas e diferenzas nas persoas	
CA2.1 - Identificar e manifestar os propios sentimentos, vivencias, emocións e comprender as dos demais.	Fai aportacións, de xeito guiado, sobre as súas emocións, sentimentos e vivencias.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA2.4 - Identificar e expresar as súas necesidades e sentimentos axustando progresivamente o control das súas emocións.	Xestiona as súas emocións.	
CA2.5 - Adquirir un nivel mínimo de tolerancia á frustración e ser capaz de adaptar o seu comportamento a diferentes situacións.	Iniciase no emprego de estratexias de xestión emocional para tolerar a frustración.	
CA2.7 - Expressar inquietudes, gustos e preferencias mostrando satisfacción e seguridade sobre os logros conseguidos.	Fai aportacións, de xeito guiado, sobre os seus gustos, preferencias e inxerencias.	
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Recoñece hábitos saudables.	
CA3.4 - Realizar actividades relacionadas co autocoidado e co coidado da contorna con actitude de respecto e mostrando autoconfianza e iniciativa.	Coidase e coida a contorna.	
CA4.8 - Participar, desde unha actitude de respecto, en actividades relacionadas con costumes e tradicións étnicas e culturais presentes na súa contorna mostrando interese por coñecerlas.	Participa en actividades culturais, mostrando interese por coñecerlas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Exploración e control do corpo, recoñecendo progresivamente as súas características e posibilidades para chegar á toma de conciencia do esquema corporal e das súas posibilidades expresivas. - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Desenvolvemento da identidade sexual e aceptación do corpo sexuado. - Coñecemento do corpo e da contorna a través dos sentidos e das súas funcións. Implicacións da discapacidade sensorial ou física na vida cotiá. - Interiorización das nocións espazo-temporais nas actividades cotiás. - Identificación, verbalización e expresión de sentimentos, emocións, vivencias, preferencias e intereses propios e das demais persoas. - Ferramentas para a identificación, expresión, aceptación e control progresivo das propias emocións, sentimentos, vivencias, preferencias e intereses. - Estratexias para desenvolver a seguridade en si mesmo, o recoñecemento das súas posibilidades e a asertividade respectuosa cara aos demais. - O xogo como ferramenta de exploración persoal. - Aceptación e valoración axustada e positiva da súa persoa, confiando nas súas posibilidades e recoñecendo as limitacións propias. - Valoración do traballo ben feito: desenvolvemento inicial de hábitos e actitudes de esforzo, constancia, organización, atención e iniciativa. - Recoñecemento das necesidades básicas do corpo. Hixiene, vestido, alimentación, descanso, actividade. - Valoración da necesidade de desenvolverse en espazos saudables identificando as condicións que os caracterizan. Colaboración no mantemento de ambientes limpos e ordenados.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Hábitos e prácticas sostibles e ecosocialmente responsables relacionadas coa alimentación, coa hixiene, coa actividade física, co descanso, co autocoidado e co coidado da contorna. - A diversidade familiar. Familia, escola e outros contextos socioemocionais. Identificación e diferenciación como primeiros grupos sociais de pertenza e interacción. Outros grupos sociais de pertenza: características, funcións e servizos. - Habilidades socioafectivas e de convivencia: comunicación de sentimentos e emocións e pautas básicas de convivencia que inclúan o respecto á igualdade e o rexeitamento de calquera tipo de discriminación. - Estratexias de autorregulación da conduta. Empatía e respecto. - Celebracións, costumes e tradicións. Ferramentas para o aprecio dos sinais de identidade étnico-cultural presentes na súa contorna.

UD	Título da UD	Duración
2	Que pasa si enterramos un tomate?	90

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.3 - Recoñecer as percepcións sensoriais propioceptivas e exteroceptivas captadas a través dos sentidos verbalizando as sensacións que producen	Explica de forma senlleira as sensacións que lle producen os seus sentidos.	TI
CA1.7 - Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando positivamente a diversidade	Recoñece semellanzas e diferenzas nas persoas.	
CA2.1 - Identificar e manifestar os propios sentimentos, vivencias, emocións e comprender as dos demais.	Fai aportacións, de xeito guiado, sobre as súas emocións, sentimentos e vivencias.	
CA2.7 - Expresar inquietudes, gustos e preferencias mostrando satisfacción e seguridade sobre os logros conseguidos.	Fai aportacións, de xeito guiado, sobre os seus gustos, preferencias e inquietudes.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Acepta as normas evitando riscos	
CA3.4 - Realizar actividades relacionadas co autocoidado e co coidado da contorna con actitude de respecto e mostrando autoconfianza e iniciativa.	Coidase e coida a contorna	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Imita situacións no xogo simbólico, rexeitando os estereotipos.	
CA4.6 - Participar activamente en actividades relacionadas coa reflexión sobre as normas sociais que regulan a convivencia e promoven valores como o respecto á diversidade e o trato non discriminatorio cara ás persoas.	Fai algunha aportación sobre as normas sociais.	
CA4.8 - Participar, desde unha actitude de respecto, en actividades relacionadas con costumes e tradicións étnicas e culturais presentes na súa contorna mostrando interese por coñecerlas.	Participa en actividades culturais, mostrando interese por coñecerlas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Descubrimento dos cambios que se producen nas persoas co paso do tempo, respectando as diferenzas. - Coñecemento do corpo e da contorna a través dos sentidos e das súas funcións. Implicacións da discapacidade sensorial ou física na vida cotiá. - Identificación, verbalización e expresión de sentimentos, emocións, vivencias, preferencias e intereses propios e das demais persoas. - Ferramentas para a identificación, expresión, aceptación e control progresivo das propias emocións, sentimentos, vivencias, preferencias e intereses. - Estratexias para desenvolver a seguridade en si mesmo, o recoñecemento das súas posibilidades e a asertividade respectuosa cara aos demais. - O xogo como ferramenta de exploración persoal. - Aceptación e valoración axustada e positiva da súa persoa, confiando nas súas posibilidades e recoñecendo as limitacións propias. - Valoración do traballo ben feito: desenvolvemento inicial de hábitos e actitudes de esforzo, constancia, organización, atención e iniciativa. - Hábitos e prácticas sostibles e ecosocialmente responsables relacionadas coa alimentación, coa hixiene, coa actividade física, co descanso, co autocoidado e co coidado da contorna. - Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades. - Emprego responsable e axeitado de instrumentos, ferramentas e instalacións para previr accidentes e evitar situacións de risco. - Xestión do seu comportamento en función das necesidades das outras persoas e das normas de funcionamento do grupo, dereitos, responsabilidades e comportamentos sociais, camiñando progresivamente cara á autorregulación das súas accións. - A diversidade familiar. Familia, escola e outros contextos socioemocionais. Identificación e diferenciación como primeiros grupos sociais de pertenza e interacción. Outros grupos sociais de pertenza: características, funcións e servizos. - Habilidades socioafectivas e de convivencia: comunicación de sentimentos e emocións e pautas básicas de convivencia que inclúan o respecto á igualdade e o rexeitamento de calquera tipo de discriminación. - Estratexias de autorregulación da conduta. Empatía e respecto. - Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos. - Celebracións, costumes e tradicións. Ferramentas para o aprecio dos sinais de identidade étnico-cultural presentes na súa contorna.

UD	Título da UD	Duración
3	Pode unha chave abrir calquera cousa?	90

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.3 - Recoñecer as percepción sensoriais propioceptivas e exteroceptivas captadas a través dos sentidos verbalizando as sensacións que producen	Explica de forma senlleira as sensacións que lle producen os seus sentidos.	TI
CA1.7 - Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando positivamente a diversidade	Recoñece semellanzas e diferenzas nas persoas.	
CA2.1 - Identificar e manifestar os propios sentimentos, vivencias, emocións e comprender as dos demais.	Fai aportacións, de xeito guiado, sobre as súas emocións, sentimentos e vivencias..	
CA2.7 - Expresar inquietudes, gustos e preferencias mostrando satisfacción e seguridade sobre os logros conseguidos.	Fai aportacións, de xeito guiado, sobre os seus gustos, preferencias e inqedanzas.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Acepta as normas evitando riscos	
CA3.4 - Realizar actividades relacionadas co autocoidado e co coidado da contorna con actitude de respecto e mostrando autoconfianza e iniciativa.	Coidase e coida a contorna.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Imita situacións no xogo simbólico, rexeitando os estereotipos.	
CA4.6 - Participar activamente en actividades relacionadas coa reflexión sobre as normas sociais que regulan a convivencia e promoven valores como o respecto á diversidade e o trato non discriminatorio cara ás persoas.	Escoita e respecta as aportacións sobre as normas sociais.	
CA4.8 - Participar, desde unha actitude de respecto, en actividades relacionadas con costumes e tradicións étnicas e culturais presentes na súa contorna mostrando interese por coñecelas.	Participa en actividades culturais, mostrando interese por coñecelas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Descubrimento dos cambios que se producen nas persoas co paso do tempo, respectando as diferenzas. - Coñecemento do corpo e da contorna a través dos sentidos e das súas funcións. Implicacións da discapacidade sensorial ou física na vida cotiá. - Identificación, verbalización e expresión de sentimentos, emocións, vivencias, preferencias e intereses propios e das demais persoas. - Ferramentas para a identificación, expresión, aceptación e control progresivo das propias emocións, sentimentos, vivencias, preferencias e intereses. - Aceptación e valoración axustada e positiva da súa persoa, confiando nas súas posibilidades e recoñecendo as limitacións propias. - Valoración do traballo ben feito: desenvolvemento inicial de hábitos e actitudes de esforzo, constancia, organización, atención e iniciativa. - Recoñecemento das necesidades básicas do corpo. Hixiene, vestido, alimentación, descanso, actividade. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene.

Contidos

- Valoración da necesidade de desenvolverse en espazos saudables identificando as condicións que os caracterizan. Colaboración no mantemento de ambientes limpos e ordenados.
- Hábitos e prácticas sostibles e ecosocialmente responsables relacionadas coa alimentación, coa hixiene, coa actividade física, co descanso, co autocoidado e co coidado da contorna.
- Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades.
- A diversidade familiar. Familia, escola e outros contextos socioemocionais. Identificación e diferenciación como primeiros grupos sociais de pertenza e interacción. Outros grupos sociais de pertenza: características, funcións e servizos.
- Habilidades socioafectivas e de convivencia: comunicación de sentimentos e emocións e pautas básicas de convivencia que inclúan o respecto á igualdade e o rexeitamento de calquera tipo de discriminación.
- Resolución de conflitos xurdidos nas interaccións sociais.
- A amizade como valor, así como elemento protector, de prevención da violencia e de desenvolvemento da cultura da paz.
- Fórmulas de cortesía e interacción social positiva. Actitude de axuda e cooperación. A resposta empática á diversidade debida a distintas formas de discapacidade e ás súas implicacións na vida cotiá.
- Potenciación do xogo como elemento común a todas as culturas.
- Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuizos.
- Celebracións, costumes e tradicións. Ferramentas para o aprecio dos sinais de identidade étnico-cultural presentes na súa contorna.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Na posta en práctica do proxecto expóñense situacións diversos aprendizaxes, co obxectivo de lograr o desenvolvemento do alumnado de forma global atendendo a todas as súas capacidades e partindo de:

- A aprendizaxe por descubrimento: trátase de que os alumnos/ as investiguen, busquen información, experimenten, debatan... en definitiva que eles sexan os protagonistas dos seus descubrimentos.
- A aprendizaxe cooperativa: o traballo en grupo, a colaboración e a cooperación son parte de moitas dinámicas e actividades fomentando que os alumnos aprendan a compartir, colaborar, respectar aos seus compañeiros... Proponse levar a cabo dinámicas que fomenten o traballo cooperativo.
- A aprendizaxe a través das intelixencias múltiples: propóñense situacións e actividades que permitan aos alumnos e alumnas abordar contidos desde o punto de vista das distintas intelixencias.
- A aprendizaxe metacognitivo: búscase que o alumno/a sexa consciente do que sabe e que aprenda a organizar os seus coñecementos. Non só centrarémonos en aspectos conceptuais, senón tamén nas actitudes, estratexias, procedementos.

A metodoloxía dun proxecto vén determinada polas decisións que se toman para organizar o proceso de ensino e aprendizaxe que se desenvolve nas aulas. É a base para establecer as relacións entre os mestres, o alumnado e os obxectivos de ensino.

A calidade e variedade do que os nenos e as nenas aprenden depende case sempre de como o aprenden, de aquí a importancia da formulación metodolóxica de cada proxecto.

.O proxecto Badabam! está pensado para que o alumnado poida aprender dun modo significativo, globalizador e motivador, onde a investigación e a curiosidade por descubrir son elementos destacados. Aprender de forma significativa permite aplicar o aprendido a outros contextos e realidades, o que implica que o alumnado estea motivado, que o que aprendan teña sentido e responda as súas necesidades, e que os axude a entender o que sucede á súa ao redor. Neste sentido, é necesario detectar os seus coñecementos previos, expor situacións próximas ás súas experiencias que lles xeren conflitos cognitivos que teñan que solucionar, e sobre todo organizar os contidos, planificar eixos temáticos, centros de interese, e crear un proxecto flexible que permita chegar a todos os alumnos e as alumnas, contribuíndo a que sentan seguros e confiados na súa propia aprendizaxe.

No desenvolvemento do proxecto Badabam! tivéronse en conta os últimos estudos e avances da neuroeducación. Por iso, os materiais baséanse nos seguintes principios:

- Non hai aprendizaxe sen sorpresa e sen emoción.
 - A curiosidade é o motor da aprendizaxe.
 - As situacións de aprendizaxe han de ser significativas.
 - Os contidos deben abordarse de forma globalizada.
 - As aprendizaxes teñen que poder aplicarse á vida cotiá.
- Ademais, o proxecto tivo en conta a vertente do desenvolvemento humano e intelectual do alumnado, buscando a súa implicación para desenvolver:
- As súas habilidades para comprender e actuar sobre o mundo.
 - Os seus valores de non discriminación.
 - As súas actitudes de apertura e respecto cara ás diferenzas.

En definitiva, o proxecto pretende iniciar ao alumnado nas competencias que lle permitan exercer unha cidadanía participativa, responsable, solidaria e comprometida.

Para conseguir levar á práctica estes principios, apoiouse en:

Establecer tres contornas de aprendizaxe significativas:

- A cociña.
- O xardín e o horto.
- O garaxe.

Partir dunha situación problemática incluír os programas de:

- Creatividade. Este programa pretende traballar de forma sistemática a creatividade, entendida como un estímulo do pensamento diverxente e non só como a aplicación creativa de distintas técnicas plásticas.

O traballo farase mediante propostas que integran as áreas do currículo:

coñecemento de si mesmo, coñecemento da contorna e linguaxes. Para iso traballaranse habilidades creativas tales como a improvisación, a interpretación, a imaxinación, a síntese, a procura de alternativas, a conceptualización ou a tradución de varias linguaxes entre si.

- Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS). En 2015, a Organización das Nacións Unidas (ONU) aprobou a Axenda 2030, na que se incluían os Obxectivos de Desenvolvemento

Sostible (ODS), unha oportunidade para que os países e as súas sociedades emprendan un novo camiño co que mellorar a vida de todas as persoas.

Con este fin, expónse unha serie de actividades que permitirán ao alumnado levar a cabo accións coas que comezar a interiorización dalgúns aspectos propostos para este cambio. Ademais do traballo individual, expónse unha serie de suxerencias internivel (Aula aberta) enfocadas ao traballo con toda a comunidade educativa.

- Emocións. Este programa ten como obxectivo iniciar o desenvolvemento da intelixencia emocional e as habilidades que a sustentan, para que os nenos e as nenas afronten de maneira máis eficaz os retos que se atopan ao longo da súa vida e manteñan unhas relacións afectivas sas e equilibradas.

Por iso, fomentárase a curiosidade e tentárase xogar coa sorpresa na formulación das propostas didácticas co fin de predispor ao alumnado á aprendizaxe.

Neste programa traballaranse contidos relacionados coa conciencia, a regulación e a autonomía emocional, así como a competencia social e as competencias para a vida e o benestar.

- Descanso activo. Propostas baseadas nos avances da neuroeducación que melloran a aprendizaxe. O obxectivo fundamental deste programa é establecer xogos, rutinas e movementos que proporcionan un beneficio directo na aprendizaxe e na saúde física e emocional do alumnado.

- Rutinas e destrezas de pensamento. O seu obxectivo é ensinar ás alumnas e os alumnos distintas formas de pensar e aprender. A súa exercitación permitirá que estes, de maneira individual ou colectiva, discutan, razoen e reflexionen. As rutinas de pensamento son patróns cognitivos sinxelos que, practicándose con frecuencia, facilitarán a aprendizaxe do alumnado, ademais de potenciar a interrelación dos contidos adquiridos no contexto da vida real. Á súa vez, as destrezas permitirán profundar en determinadas estratexias de pensamento que favorecerán a aprendizaxe.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro do alumno.

Caderno de adestramento.
Biblioteca de aula, contos, libros.
Material artístico: pinturas, plastilina, marionetas...
Material de psicomotricidade.
Material funxibles convencionais e non convencionais.
Recursos dixitais: vídeos, cancións, láminas interactivas, xerador de tarxetas, xerador de textos.
Material manipulativo: crebacabezas creativo e rulo de números e operacións.
Dinamizador de aula.
Mascota de aula.
Blog da materia/RRSS.
Ferramentas tecnolóxicas: ordenador de aula, conexión a internet, tablet, proxector, reproductor de música.
PDI.
Friso con pegatinas electroestáticas.
Sellos para avaliar e traballar as emocións.
Soportes para traballar a rutina e as destrezas de pensamento propostas.

Con todos estes materiais e recursos intentamos que as actividades resulten motivadoras, con carácter práctico e que conleven sempre a adquirir unha nova aprendizaxe a través do xogo.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación en Educación Infantil é global, continua e formativa. Avaliar consiste en realizar un seguimento ao longo do proceso educativo que permita poñer en relación os criterios de avaliación, asociados ás capacidades que se pretenden desenvolver, coas características e posibilidades do alumno, orientando e reconducindo o proceso de ensino-aprendizaxe.

Da avaliación depende o éxito do proceso educativo, pois grazas a ela rediríxese aquilo que non funciona e créanse novas condutas ou actuacións que xeren unha maior aprendizaxe significativa.

Realizar unha avaliación inicial para detectar as principais necesidades e poder así iniciar o proceso de Ensinanza-Aprendizaxe dunha maneira máis segura e eficaz e establecer posibles estratexias de afondamento.

Como xa sinalamos, non só se presenta útil para o profesorado senón tamén para o alumnado, para quen conforma unha ferramenta de motivación no descubrimento e construción de novos coñecementos. Durante todo o curso levaranse a cabo, como xa explicamos no apartado de avaliación, varias avaliacións iniciais de tipo diagnóstico ao comezo de cada novo tema e unha ao comezo do curso para detectar posibles dificultades no alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.

Esta proba de avaliación inicial consistirá nunha batería de tres avaliacións diferentes que nos permitirán coñecer calquera necesidade do alumno/a:

Comezamos, durante a primeira semana do curso escolar, realizando unha proba diagnóstica adicional para detectar o grado de adquisición das aprendizaxes imprescindibles previstas para o anterior curso e o desenvolvemento das correspondentes competencias clave. Esta proba consistirá nunha serie de preguntas cos contidos mínimos do curso anterior.

Por último, levarase a cabo unha avaliación do benestar do alumno/a, mediante unha entrevista individual coa titora

e coa asistencia, se si requirise, do Departamento de Orientación do centro para contextualizar a súa situación emocional e tomar as decisións profesionais de actuación que correspondan por parte do profesorado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade didáctica segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade ; de forma que o alumno obterá a súa calificación en función do grao de consecución observado polo mestre.

Criterios de recuperación:

Este apartado non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Con esta programación damos unha resposta adecuada ás necesidades educativas de todo o grupo-clase. Con este obxectivo, íranse realizando axustes no proceso de aprendizaxe, de modo que cada alumno poida conseguir os obxectivos propostos participando da dinámica xeral da aula.

Agora ben, a atención á diversidade non só vai dirixida a aqueles alumnos que mostran dificultades destacables de aprendizaxe. Todos os alumnos presentan diferenzas, xa sexa en estilos de aprendizaxe, en niveis madurativos, etc. As medidas adoptadas son unha resposta a todos e cada un dos alumnos e han de ser respectuosas coas súas características persoais.

Partindo destas premisas, para cumprir coa atención á diversidade, propoñemos:

- Propostas de actividades con diversos graos de realización (reforzo e ampliación).
- Actividades diversas para traballar un mesmo contido.
- Diferentes tipos de agrupamentos na resolución das actividades: gran grupo, pequeno grupo e individual.
- Actividades que teñan aplicación na vida cotiá.
- Propostas que favorezan a expresión directa, a reflexión, a expresión e a comunicación.
- Contidos de aprendizaxe tratados de forma globalizada.
- Propostas de avaliación inicial ante un novo proceso de ensino-aprendizaxe.
- Utilización de procedementos e instrumentos de avaliación variados e diversos (cuestionarios, entrevistas, observación sistemática, probas obxectivas...) Co obxectivo de dar resposta ás necesidades educativas do noso alumnado e atender aos seus distintos ritmos de aprendizaxe, faremos uso das fichas con adaptación curricular (AC) e das fichas de ampliación especialmente deseñadas para adaptar o proceso de ensino-aprendizaxe a cada momento e contexto.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional	X	X	X
ET.2 - Hábitos de control corporal	X	X	X
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos	X	X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable	X	X	X
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos	X	X	X

Observacións:

Os elementos transversais serán traballados de maneira globalizada.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Contacontos	Biblioteca de aula, contos, libros.
Conmemoracións e festividades	Teranse en conta todas as conmemoracións recollidas no calendario escolar.
Festival do Libro	Festival multidisciplinar con motivo do Día do Libro. Os alumnos contribuirán coa elaboración e exposición de traballos e a realización de diversas actividades.
Proxecto Postcrossing	Proxecto de intercambio de postais a nivel internacional
Programa SI!	Programa de saúde integral da Fundación SHE para potenciar hábitos saudables nos alumnos.O Programa SI! incide en catro compoñentes básicos e interrelacionados entre si: ¿ Adquisición de hábitos de alimentación saudable. ¿ Práctica de actividade física. ¿ Coñecemento do funcionamento do corpo e corazón. ¿ Desenvolvemento dos factores de protección fronte ás adicións.
Proxecto "Escola embaixadora do "Parlamento europeo"	Traballos de difusión e coñecemento de Europa.

Observacións:

Todas as actividades complementarias e extraescolares estrán deseñadas e levadas a cabo en colaboración co equipo de ciclo así como co equipo de dinamización da lingua galega e de biblioteca.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño de actividades adecuadas á contextualización e características do alumnado.
Ferramentas técnicas e instrumentos de avaliación axeitados.

Consideración das necesidades do alumnado na nosa práctica docente.
Uso axeitado dos diferentes materiais e recursos.
Temporalización axeitada.

Descrición:

Ademáis avaliarase o proceso de ensino, a nosa labor docente así como a propia programación o que nos permitirá axustar as nosas actuacións á realidade do alumnado e as diferentes situacións.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens na que se incluírán os cambios máis significativos, tanto ó final de cada trimestre coma ó final de curso.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008616	CPR Plurilingüe Padre Feijoo Zorelle	Ourense	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Descubrimiento e exploración da contorna	5º Inf.	8	280

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	10
4.2. Materiais e recursos didácticos	11
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	12
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	13
6. Medidas de atención á diversidade	13
7.1. Concreción dos elementos transversais	13
7.2. Actividades complementarias	14
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	14
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	15
9. Outros apartados	15

1. Introducción

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas entendidas como proxectos de aula formados por situación de aprendizaxe (tarefas, actividades e exercicios). Consideramos fundamental seguir respectando o principio de globalidade á hora de deseñar estas situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

A programación da área de Descubrimento e Exploración da Contorna no curso de 5º de EI ten como finalidade a construción e o coñecemento que a nena e o neno van adquirindo mediante o contacto coa súa contorna e cos grupos sociais básicos cos que se relaciona e os que pertence, ampliando o seu coñecemento do mundo que o rodea e da súa relación co mesmo, favorecendo ao tempo actitudes de respecto e valoración a través dunha visión sostible do entorno .

O fin da área estará ben vinculado cun enfoque coeducativo e estimulador das emocións , así como coa promoción dunha actitude crítica e creativa.

Tal e como aparece reflectido no PE, somos un colexio concertado de Educación Infantil, Primaria, Secundaria e Bachelato situado no centro de Ourense. A maioría das familias do centro proceden de familias de clase media na que os niveis de desenvolvemento socio-cultural son suficientes para levar a cabo procesos de estimulación cos fillos no fogar, e desta maneira colaborar coas tarefas da escola.

O alumnado de Educación Infantil precisa establecer vínculos afectivos co profesorado e cos iguais que lle dean confianza para explorar as posibilidades que lle ofrece o entorno escolar. Propiciaranse contornas escolares saudables e seguras a través de medidas de prevención, hixiene e promoción da saúde adaptadas a esta etapa educativa e atenderase ao benestar emocional deste alumnado.

As actividades lectivas do presente curso centraranse en dar resposta as necesidades educativas básicas, aínda que a Educación Infantil non é unha etapa obrigatoria, partindo das aprendizaxes e competencias imprescindibles que, neste caso, de non ser desenvolvidas poidan perxudicar ao alumnado nun futuro e sempre flexibilizandoas para facilitar o traballo en todo o posible.

A PD debe axustarse ás características e necesidades dos alumnos. No 5º curso de Educación Infantil hai 8 alumnos escolarizados, todos eles castelán falantes. Un deles presenta retraso madurativos na linguaxe oral, propios desta etapa, e que serán traballados na aula coa colaboración da profesora de PT. 6 estiveron matriculados no noso centro o pasado ano e 2 escolarízanse este ano.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar as características de materiais, obxectos e coleccións e establecer relacións entre eles, mediante a exploración, a manipulación sensorial, o manexo de ferramentas sinxelas e o desenvolvendo das destrezas lóxico-matemática para descubrir e crear unha idea cada vez máis complexa do mundo.	1		1	1	1		1	
OBX2 - Desenvolver, de maneira progresiva, os procedementos do método científico e as destrezas do pensamento computacional, a través de procesos de observación e manipulación de obxectos, para iniciarse na interpretación da contorna e responder de forma creativa ás situacións e aos retos que se presenten.	1		1	1	1		1	

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX3 - Recoñecer elementos e fenómenos da natureza amosando interese polos hábitos que inciden sobre ela para apreciar a importancia do uso sostible, o coidado e a conservación da contorna na vida das persoas.	1			1				1
OBX4 - Identificar as características e funcións dos grupos e organizacións da comunidade, apreciando algúns elementos significativos propios da cultura galega como base para a construción da identidade social desde o coñecemento e a valoración das particularidades do mundo circundante.	1	1		1		1		1

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Que pasa se mollamos fariña?	<p>Ao longo deste trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna da cociña. Partindo dunha situación problemática (Que pasa se mollamos a fariña?) iremos avanzando en novos contidos. Coñeceremos a función de distintos elementos que podemos atopar nesa dependencia, a transformación dos alimentos e algunhas maneiras de conservalos, as tendas, os profesionais da cociña, hábitos de hixiene e de prevención de accidentes domésticos, etc.</p> <p>O obxectivo principal será fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender e actuar sobre a súa contorna inmediata, desenvolver o coñecemento da propia identidade e favorecer o coidado da súa saúde, facendo especial fincapé na alimentación e a hixiene. Ademais, levaremos a cabo programas específicos destinados a fomentar a creatividade entendida como un estímulo do pensamento diverxente, a profundar no coñecemento de si mesmos e no recoñecemento de emocións, a promover a actividade como beneficio directo da aprendizaxe e da saúde.</p>	100	X		
2	Que pasa si enterramos un tomate?	<p>Ao longo deste trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna do horto e o xardín. Partindo dunha situación problemática (Que pasa se enterramos un tomate?) iremos avanzando en novos contidos. Coñeceremos que coidados necesitan as plantas, como é o crecemento dunha semente, que alimentos proporcionannos os vexetais, como é o traballo dos horticultores e as horticultoras, como se desprazan distintos animais, etc. Prestaremos especial atención a fomentar no alumnado as habilidades necesarias para</p>	90		X	

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
2	Que pasa si enterramos un tomate?	comprender a realidade que os rodea e interactuar coa súa contorna, descubrir e explorar aspectos relacionados coas plantas e animais, e valorar a importancia da produción e o consumo sostible de alimentos.	90		X	
3	Pode unha chave abrir calquera cousa?	Ao longo do trimestre traballaranse aspectos vinculados coa contorna do garaxe e os medios de comunicación e transporte. Partindo dunha situación problemática (Pode unha chave abrir calquera cousa?) iremos avanzando en novos contidos, relacionando estes espazos cos elementos do garaxe, os medios de transporte que serven para o envío de paquetes, as cartas, o teléfono, o xornal, as noticias, outros medios de comunicación. O obxectivo primordial será fomentar no alumnado as habilidades necesarias para comprender a realidade que os rodea e interactuar coa súa contorna, descubrir e explorar aspectos relacionados cos distintos medios cos que contamos para comunicarnos as persoas e para estar informados, os oficios relacionados con estes medios.	90			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Que pasa se mollamos fariña?	100

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.5 - Situar adecuadamente nos espazos habituais, tanto en repouso coma en movemento, aplicando os seus coñecementos acerca das nocións espaciais básicas e xogando co propio corpo e con obxectos.	Sitúa o propio corpo segundo o espazo e os obxectos presentes, empregando nocións espaciais básicas.	TI
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Representa graficamente a súa situación no espazo, así como os obxectos e persoas situados nel.	
CA1.7 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Participa en actividades manipulativas mostrando interese polos resultados.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Emprega nocións temporais básicas en rutinas e situacións cotiás.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA2.1 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Emprega o corpo e outros materiais para efectuar medidas en diferentes situacións cotiás.	
CA2.4 - Expor hipóteses acerca do comportamento de certos elementos ou materiais verificándoos a través da manipulación e da actuación sobre eles.	Participa activamente en actividades de observación, formulación de preguntas e experimentación, mostrando iniciativa.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidadade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Habilidades do pensamento computacional.

UD	Título da UD	Duración
2	Que pasa si enterramos un tomate?	90

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
--------------------------------	-------------------------------	-----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA2.4 - Expor hipóteses acerca do comportamento de certos elementos ou materiais verificándoos a través da manipulación e da actuación sobre eles.	Participa activamente en actividades de formulación de preguntas e experimentación, mostrando iniciativa.	TI
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	Recoñece os efectos producidos por fenómenos naturais tanto en contextos sociais como naturais.	
CA3.3 - Identificar elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a necesidade de facer un uso responsable deles.	Identifica elementos naturais imprescindibles na vida das persoas así como as súas características.	
CA3.5 - Identificar trazos comúns e diferentes entre seres vivos e inertes, así como as súas características máis significativas.	Recoñece as características propias dos seres vivos e dos inertes.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Participa nalgunha festa ou tradición ,propia ou allea, mostrando interese.	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Recoñece elementos e personaxes do patrimonio cultural galego.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Habilidades do pensamento computacional. - Relacións causa-efecto na manipulación de obxectos. - Resolución de situacións problemáticas empregando diferentes magnitudes. - Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos). - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles. - Recursos naturais. Sustentabilidade, enerxías limpas e naturais.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico. - Valoración de profesións e servizos da comunidade desde unha perspectiva de xénero. - Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
3	Pode unha chave abrir calquera cousa?	90

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Recoñecer na súa contorna cotiá elementos xeométricos básicos.	Identifica formas xeométricas básicas.	TI
CA1.5 - Situarse adecuadamente nos espazos habituais, tanto en repouso coma en movemento, aplicando os seus coñecementos acerca das nocións espaciais básicas e xogando co propio corpo e con obxectos.	Sitúa o propio corpo segundo o espazo e os obxectos presentes empregando nocións espaciais básicas.	
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Representa gráficamente a súa situación no espazo, así como os obxectos e persoas situados nel.	
CA1.7 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Participa en actividades manipulativas mostrando interese polos resultados.	
CA2.1 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Emprega o corpo e outros materiais para efectuar medidas en diferentes situacións cotiás.	
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	Recoñece os efectos producidos por fenómenos naturais tanto en contextos sociais como naturais.	
CA3.3 - Identificar elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a necesidade de facer un uso responsable deles.	Identifica elementos naturais imprescindibles na vida das persoas así como as súas características.	
CA3.4 - Descubrir e recoñecer os elementos máis identificativos do patrimonio natural, tanto da contorna coma da comunidade.	Recoñece os elementos máis identificativos do patrimonio natural e social da súa contorna.	
CA3.5 - Identificar trazos comúns e diferentes entre seres vivos e inertes, así como as súas características máis significativas.	Recoñece as características propias dos seres vivos e dos inertes.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.6 - Valorar a necesidade de coidar e de respectar os seres vivos.	Respecta e valora os seres vivos do seu entorno e contribúe ao seu coidado	
CA4.4 - Descubrir as distintas profesións, organizacións e servizos da contorna valorando as súas funcións e a importancia social da súa actividade.	Diferencia algunha profesión, organización e servizo da súa comunidade.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándolas como sinais de identidade.	Participa nalgunha festa ou tradición, propia ou allea, mostrando interese.	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Recoñece elementos e personaxes do patrimonio cultural galego.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir. - Construción de nocións espaciais básicas en relación co propio corpo, cos obxectos e coas accións, tanto en repouso coma en movemento. - Identificación das nocións topográficas básicas no plano. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Habilidades do pensamento computacional. - Relacións causa-efecto na manipulación de obxectos. - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles.

Contidos

- Recursos naturais. Sustentabilidade, enerxías limpas e naturais.
- Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas.
- Os seres vivos e as súas características.
- A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos.
- Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico.
- A escola.
- O barrio e o concello: servizos, características e funcións.
- Valoración de profesións e servizos da comunidade desde unha perspectiva de xénero.
- Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima.
- Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega.
- Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Na posta en práctica do proxecto expóñense situacións diversos aprendizaxes, co obxectivo de lograr o desenvolvemento do alumnado de forma global atendendo a todas as súas capacidades e partindo de:

- A aprendizaxe por descubrimento: trátase de que os alumnos/ as investiguen, busquen información, experimenten, debatan... en definitiva que eles sexan os protagonistas dos seus descubrimentos.
- A aprendizaxe cooperativa: o traballo en grupo, a colaboración e a cooperación son parte de moitas dinámicas e actividades fomentando que os alumnos aprendan a compartir, colaborar, respectar aos seus compañeiros... Propónse levar a cabo dinámicas que fomenten o traballo cooperativo.
- A aprendizaxe a través das intelixencias múltiples: propóñense situacións e actividades que permitan aos alumnos e alumnas abordar contidos desde o punto de vista das distintas intelixencias.
- A aprendizaxe metacognitivo: búscase que o alumno/a sexa consciente do que sabe e que aprenda a organizar os seus coñecementos. Non só centrarémonos en aspectos conceptuais, senón tamén nas actitudes, estratexias, procedementos.

A metodoloxía dun proxecto vén determinada polas decisións que se toman para organizar o proceso de ensino e aprendizaxe que se desenvolve nas aulas. É a base para establecer as relacións entre os mestres, o alumnado e os obxectivos de ensino. A calidade e variedade do que os nenos e as nenas aprenden depende case sempre de como o aprenden, de aquí a importancia da formulación metodolóxica de cada proxecto.

O proxecto Badabam! está pensado para que o alumnado poida aprender dun modo significativo, globalizador e motivador, onde a investigación e a curiosidade por descubrir son elementos destacados. Aprender de forma significativa permite aplicar o aprendido a outros contextos e realidades, o que implica que o alumnado estea motivado, que o que aprendan teña sentido e responda as súas necesidades, e que os axude a entender o que sucede á súa ao redor. Neste sentido, é necesario detectar os seus coñecementos previos, expor situacións próximas ás súas experiencias que lles xeren conflitos cognitivos que teñan que solucionar, e sobre todo organizar os contidos, planificar eixos temáticos, centros de interese, e crear un proxecto flexible que permita chegar a todos os alumnos e as alumnas, contribuíndo a que sentan seguros e confiados na súa propia aprendizaxe.

No desenvolvemento do proxecto Badabam! tivéronse en conta os últimos estudos e avances da neuroeducación. Por iso, os materiais baséanse nos seguintes principios:

- Non hai aprendizaxe sen sorpresa e sen emoción.
- A curiosidade é o motor da aprendizaxe.
- As situacións de aprendizaxe han de ser significativas.

- Os contidos deben abordarse de forma globalizada.
- As aprendizaxes teñen que poder aplicarse á vida cotiá.

Ademais, o proxecto tivo en conta a vertente do desenvolvemento humano e intelectual do alumnado, buscando a súa implicación para desenvolver:

- As súas habilidades para comprender e actuar sobre o mundo.
- Os seus valores de non discriminación.
- As súas actitudes de apertura e respecto cara ás diferenzas.

En definitiva, o proxecto pretende iniciar ao alumnado nas competencias que lle permitan exercer unha cidadanía participativa, responsable, solidaria e comprometida. Para conseguir levar á práctica estes principios, apoíase en:

Establecer tres contornas de aprendizaxe significativas:

- A cociña.
- O xardín e o horto.
- O garaxe.

Partir dunha situación problemática. Incluír os programas de:

- Creatividade. Este programa pretende traballar de forma sistemática a creatividade, entendida como un estímulo do pensamento diverxente e non só como a aplicación creativa de distintas técnicas plásticas.

O traballo farase mediante propostas que integran as áreas do currículo: coñecemento de si mesmo, coñecemento da contorna e linguaxes. Para iso traballaranse habilidades creativas tales como a improvisación, a interpretación, a imaxinación, a síntese, a procura de alternativas, a conceptualización ou a tradución de varias linguaxes entre si.

- Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS). En 2015, a Organización das Nacións Unidas (ONU) aprobou a Axenda 2030, na que se incluían os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS), unha oportunidade para que os países e as súas sociedades emprendan un novo camiño co que mellorar a vida de todas as persoas. Con este fin, exponse unha serie de actividades que permitirán ao alumnado levar a cabo accións coas que comezar a interiorización dalgúns aspectos propostos para este cambio. Ademais do traballo individual, exponse unha serie de suxerencias internivel (Aula aberta) enfocadas ao traballo con toda a comunidade educativa.

- Emocións. Este programa ten como obxectivo iniciar o desenvolvemento da intelixencia emocional e as habilidades que a sustentan, para que os nenos e as nenas afronten de maneira máis eficaz os retos que se atopan ao longo da súa vida e manteñan unhas relacións afectivas sas e equilibradas. Por iso, fomentárase a curiosidade e tentárase xogar coa sorpresa na formulación das propostas didácticas co fin de predispor ao alumnado á aprendizaxe.

Neste programa traballaranse contidos relacionados coa conciencia, a regulación e a autonomía emocional, así como a competencia social e as competencias para a vida e o benestar.

- Descanso activo. Propostas baseadas nos avances da neuroeducación que melloran a aprendizaxe. O obxectivo fundamental deste programa é establecer xogos, rutinas e movementos que proporcionan un beneficio directo na aprendizaxe e na saúde física e emocional do alumnado.

- Rutinas e destrezas de pensamento. O seu obxectivo é ensinar ás alumnas e os alumnos distintas formas de pensar e aprender. A súa exercitación permitirá que estes, de maneira individual ou colectiva, discutan, razoen e reflexionen. As rutinas de pensamento son patróns cognitivos sinxelos que, practicándose con frecuencia, facilitarán a aprendizaxe do alumnado, ademais de potenciar a interrelación dos contidos adquiridos no contexto da vida real. Á súa vez, as destrezas permitirán profundar en determinadas estratexias de pensamento que favorecerán as aprendizaxes.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro do alumno.
Caderno de adestramento.
Biblioteca de aula, contos, libros.

Material artístico: pinturas, plastilina, marionetas...
Material de psicomotricidade.
Material funxibles convencionais e non convencionais.
Recursos dixitais: vídeos, cancións, láminas interactivas, xerador de tarxetas, xerador de textos.
Material manipulativo: crebacabezas creativo e rulo de números e operacións.
Dinamizador de aula.
Mascota de aula.
Blog da materia/RRSS.
Ferramentas tecnolóxicas: ordenador de aula, conexión a internet, tablet, proxector, reproductor de música.
PDI.
Friso con pegatinas electroestáticas.
Sellos para avaliar e traballar as emocións.
Soportes para traballar a rutina e as destrezas de pensamento propostas.

Con todos estes materiais e recursos intentamos que as actividades resulten motivadoras, con carácter práctico e que conleven sempre a adquirir unha nova aprendizaxe a través do xogo.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación en Educación Infantil é global, continua e formativa. Avaliar consiste en realizar un seguimento ao longo do proceso educativo que permita poñer en relación os criterios de avaliación, asociados ás capacidades que se pretenden desenvolver, coas características e posibilidades do alumno, orientando e reconducindo o proceso de ensino-aprendizaxe. Da avaliación depende o éxito do proceso educativo, pois grazas a ela rediríxese aquilo que non funciona e créanse novas condutas ou actuacións que xeren unha maior aprendizaxe significativa.

Realizar unha avaliación inicial para detectar as principais necesidades e poder así iniciar o proceso de Ensinanza-Aprendizaxe dunha maneira máis segura e eficaz e establecer posibles estratexias de afondamento.

Como xa sinalamos, non só se presenta útil para o profesorado senón tamén para o alumnado, para quen conforma unha ferramenta de motivación no descubrimento e construción de novos coñecementos. Durante todo o curso levaranse a cabo, como xa explicamos no apartado de avaliación, varias avaliacións iniciais de tipo diagnóstico ao comezo de cada novo tema e unha ao comezo do curso para detectar posibles dificultades no alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.

Esta proba de avaliación inicial consistirá nunha batería de tres avaliacións diferentes que nos permitirán coñecer calquera necesidade do alumno/a:

Comezamos, durante a primeira semana do curso escolar, realizando unha proba diagnóstica adicional para detectar o grado de adquisición das aprendizaxes imprescindibles previstas para o anterior curso e o desenvolvemento das correspondentes competencias clave. Esta proba consistirá nunha serie de preguntas cos contidos mínimos do curso anterior.

Por último, levarase a cabo unha avaliación do benestar do alumno/a, mediante unha entrevista individual coa titora e coa asistencia, se si requirise, do Departamento de Orientación do centro para contextualizar a súa situación emocional e tomar as decisións profesionais de actuación que correspondan por parte do profesorado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade didáctica segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade ; de forma que o alumno obterá a súa calificación en función do grao de consecución observado polo mestre.

Criterios de recuperación:

Este apartado non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Con esta programación damos unha resposta adecuada ás necesidades educativas de todo o grupo-clase. Con este obxectivo, iranse realizando axustes no proceso de aprendizaxe, de modo que cada alumno poida conseguir os obxectivos propostos participando da dinámica xeral da aula.

Agora ben, a atención á diversidade non só vai dirixida a aqueles alumnos que mostran dificultades destacables de aprendizaxe. Todos os alumnos presentan diferenzas, xa sexa en estilos de aprendizaxe, en niveis madurativos, etc. As medidas adoptadas son unha resposta a todos e cada un dos alumnos e han de ser respectuosas coas súas características persoais.

Partindo destas premisas, para cumprir coa atención á diversidade, propoñemos:

- Propostas de actividades con diversos graos de realización (reforzo e ampliación).
- Actividades diversas para traballar un mesmo contido.
- Diferentes tipos de agrupamentos na resolución das actividades: gran grupo, pequeno grupo e individual.
- Actividades que teñan aplicación na vida cotiá.
- Propostas que favorezan a expresión directa, a reflexión, a expresión e a comunicación.
- Contidos de aprendizaxe tratados de forma globalizada.
- Propostas de avaliación inicial ante un novo proceso de ensino-aprendizaxe.
- Utilización de procedementos e instrumentos de avaliación variados e diversos (cuestionarios, entrevistas, observación sistemática, probas obxectivas...)

Co obxectivo de dar resposta ás necesidades educativas do noso alumnado e atender aos seus distintos ritmos de aprendizaxe, faremos uso das fichas con adaptación curricular (AC) e das fichas de ampliación especialmente deseñadas para adaptar o proceso de ensino-aprendizaxe a cada momento e contexto.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional	X	X	X
ET.2 - Hábitos de control corpora	X	X	X
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social	X	X	X
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos	X	X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos	X	X	X

Observacións:

Os elementos transversais serán traballados de maneira globalizada.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Contacontos	Biblioteca de aula, contos, libros
Conmemoracións e festividades	Teranse en conta todas as conmemoracións recollidas no calendario escolar.
Festival do Libro	Festival multidisciplinar con motivo do Día do Libro. Os alumnos contribuirán coa elaboración e exposición de traballos e a realización de diversas actividades.
Proxecto Postcrossing	Proxecto de intercambio de postais a nivel internacional
Programa SI!	Programa de saúde integral da Fundación SHE para potenciar hábitos saudables nos alumnos.O Programa SI! incide en catro compoñentes básicos e interrelacionados entre si: ¿ Adquisición de hábitos de alimentación saudable. ¿ Práctica de actividade física. ¿ Coñecemento do funcionamento do corpo e corazón. ¿ Desenvolvemento dos factores de protección fronte ás adiccións.
Proxecto "Escola embaixadora do "Parlamento europeo"	Traballos de difusión e coñecemento de Europa.
Ciencia activa	Proxecto en colaboración co Departamento de Bioloxía para fomentar a ciencia nos alumnos desde as primeiras edades.

Observacións:

Todas as actividades complementarias e extraescolares están deseñadas e levadas a cabo en colaboración co equipo de ciclo así como co equipo de dinamización da lingua galega e de biblioteca.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño de actividades adecuadas á contextualización e características do alumnado.
Ferramentas técnicas e instrumentos de avaliación axeitados.
Consideración das necesidades do alumnado na nosa práctica docente.

Uso axeitado dos diferentes materiais e recursos.

Temporalización axeitada.

Descrición:

Ademáis avaliarase o proceso de ensino, a nosa labor docente así como a propia programación o que nos permitirá axustar as nosas actuacións á realidade do alumnado e as diferentes situacións.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens na que se incluírán os cambios máis significativos, tanto ó final de cada trimestre coma ó final de curso.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008616	CPR Plurilingüe Padre Feijoo Zorelle	Ourense	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Relixión Católica	5º Inf.	1	35

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	12
4.2. Materiais e recursos didácticos	12
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	13
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	13
6. Medidas de atención á diversidade	14
7.1. Concreción dos elementos transversais	14
7.2. Actividades complementarias	15
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	15
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	16
9. Outros apartados	16

1. Introducción

Para a elaboración desta Programación Didáctica, teranse en conta as dúas leis educativas con vixencia no momento actual. Por unha banda, a Lei Orgánica 3/2020, do 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación no relativo a avaliación da etapa e a promoción e titulación do alumnado. Por outra, a Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a Mellora da Calidade Educativa, que modificou o artigo 6 da Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación, para definir o currículo como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha dos ensinos. O acordo entre o Estado español e a Santa Sé sobre ensino e asuntos culturais contempla o dereito a recibir ensinanza de relixión católica. Conforme a isto, a disposición adicional segunda da Lei Orgánica 2/2006 de 3 de maio de Educación establece que se incluírá a relixión católica como área ou materia nos niveis educativos que corresponda. E no Real Decreto 95/2022 de 1 de febreiro dispónse que esta materia incluírase no segundo ciclo desta etapa educativa e que será competencia da xerararquía eclesiástica da Igrexa católica a determinación do correspondente currículo.

Neste marco as ensinanzas de relixión católica son de oferta obrigatoria para os centros escolares e de libre elección para as familias. Tal e como aparece reflectido no PE, somos un colexio concertado de Educación Infantil, Primaria, Secundaria e Bachelato situado no centro de Ourense. A maioría das familias do centro proceden de familias de clase media na que os niveis de desenvolvemento sociocultural son suficientes para levar a cabo procesos de estimulación cos fillos no fogar, e desta maneira colaborar coas tarefas da escola. Contamos cun alto número de alumnado procedente doutras rexións e doutros países, e en moitas ocasións, de incorporación tardía, tanto nun eixe coma no outro farase especial fincapé no traballo das diferentes culturas do mundo como fonte de variedade e riqueza cultural, artística e social, con especial relevancia daquelas procedentes das rexións e/ou países do alumnado inmigrante, de sorte que esta materia exerza de axente solidario e cohesionador social.

O alumnado de Educación Infantil precisa establecer vínculos afectivos co profesorado e cos iguais que lle dean confianza para explorar as posibilidades que lle ofrece o entorno escolar. Propiciaranse contornas escolares saudables e seguras a través de medidas de prevención, hixiene e promoción da saúde adaptadas a esta etapa educativa e atenderase ao benestar emocional deste alumnado.

As actividades lectivas do presente curso centraranse en dar resposta as necesidades educativas básicas, aínda que a Educación Infantil non é unha etapa obrigatoria, partindo das aprendizaxes e competencias imprescindibles que, neste caso, de non ser desenvolvidas poidan perxudicar ao alumnado nun futuro e sempre flexibilizándoas para facilitar o traballo en todo o posible.

A PD debe axustarse ás características e necesidades dos alumnos. No 5º curso de Educación Infantil hai 8 alumnos escolarizados, todos eles castelán falantes. Un deles presenta retraso madurativos na linguaxe oral, propios desta etapa, e que serán traballados na aula coa colaboración da profesora de PT. 6 estiveron matriculados no noso centro o pasado ano e 2 escolarízanse este ano.

A proposta educativa desta asignatura favorece o proceso educativo do alumnado, a sensibilidade espiritual e o despertar da experiencia relixiosa. Axuda a comprender e mellorar a nosa tradición cultural, as súas expresións e significado en contextos plurais e diversos. Tamén complementa a necesaria educación en valores humanos e cristiáns.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Descubrir, experimentar e expresar a identidade persoal a través do coñecemento do seu corpo e o desenvolvemento das súas capacidades afectivas e calidades, mediante o achegamento a figuras bíblicas e persoas significativas, para adquirir autonomía nas súas actividades cotiás e hábitos básicos de relación.	1			1	1			

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX2 - Recoñecer, experimentar e apreciar as relacións persoais e coa contorna, desenvolvendo habilidades sociais e actitudes de respecto, a través de escóitaa e comprensión de narracións bíblicas, para promover valores da vida en comunidade e contribuír así á fraternidade humana.					1	1		
OBX3 - Observar, aceptar e gozar a diversidade persoal e social descubriendo nas súas contornas próximas situacións nas que poida cooperar no coidado da casa común, desde o recoñecemento dos valores da mensaxe e os feitos de Xesús de Nazaret, para xerar espazos inclusivos e pacíficos de convivencia.						1	1	
OBX4 - Explorar e admirar diferentes contornas naturais, sociais, culturais e artísticas gozando das súas manifestacións máis significativas e descubriendo os seus valores cristiáns, para desenvolver creatividade, sensibilidade estética e sentido de pertenza.							1	1
OBX5 - Descubrir, manifestar e xerar gusto por cultivar a súa interioridade, explorando pensamentos, emocións, sentimentos e vivencias, admirando diferentes expresións da tradición xudeocristiana e outras tradicións relixiosas, para crecer coa liberdade e seguridade necesarias que posibiliten o desenvolvemento da dimensión espiritual e as bases do propio sistema de valores e crenzas.	1				1	1		
OBX6 - Coñecer e apreciar a figura de Xesús de Nazaret e da comunidade eclesial, a través de relatos bíblicos e manifestacións relixiosas da contorna, para recoñecer o específico da tradición cristiá nun contexto social de pluralidade relixiosa.	1							

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Deus agasállanos a vida e coida de nós.		6	X		
2	Deus agasállanos a Xesús		8	X		
3	Xesús esínanos a compartir		5		X	
4	Un final feliz		6		X	
5	A festa do bautismo		5			X
6	A festa do domingo		5			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Deus agasállanos a vida e coida de nós.	6

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Adquirir autonomía no coidado do seu corpo e na realización das súas actividades cotiás, atendendo ás indicacións establecidas en común para a aula.	É autónomo para facer algunha atcvidades cotiás básicas.	TI
CA1.6 - Xeneralizar actitudes de respecto e mediación para xerar vínculos significativos de amizade e afecto, escoitando con atención relatos bíblicos nos que se considere a importancia da	Amosa interese pola materia e respecta os momentos de xogo, e de narracións	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Disfruta elaborando produccións artísticas	
CA1.13 - Explorar o propio mundo imaxinativo e simbólico e recoñecer as propias emocións, descubríndoo en momentos de silencio, quietude e espazos de reflexión guiada que permita descubrir	É quen de estar en silencio durante breves reflexións guiadas	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - O coidado e o respecto do corpo e da natureza na visión cristiá. - O valor do ser humano, cos seus límites e posibilidades, como fillo de Deus. - A igualdade e dignidade de todos os seres humanos á luz do Evanxeo. - Valoración da beleza e a súa capacidade para ser transmisora dun sentido de pertenza e valores. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Actitudes de autonomía, asertividade, respecto, empatía e coidado das persoas e da natureza, á luz da ética cristiá. - Admiración e coidado da natureza como creación de Deus e casa común. - A fraternidade humana: fillos e irmáns dun único Deus. - Identidade cristiá e contorna social. - A Biblia como comunicación de Deus coas persoas.

UD	Título da UD	Duración
2	Deus agasállanos a Xesús	8

Crterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Coñece algunhas actitudes cristiáns de relación na familia e na escola	TI
CA1.7 - Propiciar espazos inclusivos e pacíficos de convivencia, tomando como exemplo as palabras e accións de Xesús de Nazaret e recoñecendo a súa importancia para a construción dun mundo	Recoñecer na figura de Xesús as actitudes máis axeitadas para a convivencia pacífica	
CA1.10 - Expresar en diversas linguaxes os costumes sociais da contorna que reflicten a vivencia de valores cristiáns, mostrando respecto e aprecio.	É quen de contar algunha experiencia propia relacionada coa Igrexa (bautizo, eucaristía, Nadal...)	
CA1.11 - Coñecer as manifestacións culturais, relixiosas e artísticas, espertando hábitos de admiración, respecto, diálogo intercultural e sentido de pertenza.	Coñece algunha manifestación artística relacionada co cristianismo (igrexa, escultura)	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Disruta elaborando producións artísticas.	
CA1.13 - Explorar o propio mundo imaxinativo e simbólico e recoñecer as propias emocións, descubríndoo en momentos de silencio, quietude e espazos de reflexión guiada que permita descubrir	É quen de estar en silencio durante breves reflexións guiadas	
CA1.16 - Identificar a Xesús de Nazaret como o núcleo esencial do cristianismo a través de escóitaa de narracións bíblicas e a observación de tradicións e obras artísticas.	É quen de recoñecer o relato do nacemento de Xesús	
CA1.17 - Distinguir as actitudes e valores propios da vida cristiá, escoitando narracións dos Evanxeos e dos Feitos dos Apóstolos e apreciando as accións de servizo na vida en comunidade.	Amosa ledicia pola celebración do nacemento de Xesús.	
CA1.18 - Recoñecer e respectar os valores, actitudes e características básicas do cristianismo e doutras relixións.	Respecta as diferentes formas de celebrar o Nacemento de Xesús	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Progresiva autorregulación, responsabilidade, coidado de si mesmo, nos hábitos básicos de relación. - Valoración da beleza e a súa capacidade para ser transmisora dun sentido de pertenza e valores. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Habilidades para a mediación e a resolución de conflitos: escoita activa, diálogo construtivo, asertividade e perdón. - Presentación de diversos relatos bíblicos que reflectan as accións e sentimentos de Xesús de Nazaret cara aos máis necesitados. - Identidade cristiá e contorna social. - Identificación de costumes sociais e manifestacións culturais ou artísticas, como expresión da fe cristiá. - Recoñecemento de símbolos propios das festas relixiosas. - Recoñecemento de Xesús de Nazaret como figura clave do cristianismo. - A familia de Xesús e a relación de Xesús cos seus discípulos. - A figura da Virxe María. - Calendario litúrxico e celebracións cristiás.

UD	Título da UD	Duración
3	Xesús esínanos a compartir	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Desenvolver hábitos de acollida e amabilidade aprendidos a través de contos e narracións bíblicas sobre a vida en comunidade.	Recoñece situacións nas que usar as palabras grazas e por favor	TI
CA1.5 - Adquirir valores de escoita e agradecemento nas súas relacións sociais próximas para relacionarse cos demais de maneira asertiva.	É de quen de escoitar e agradecer nas súas relacións sociais.	
CA1.8 - Recoñecer sentimentos e actitudes que fomenten o respecto, a compaixón e o perdón, observándoas en personaxes de narracións bíblicas.	Recoñece o valor do perdón no relato da Paixón de Xesús.	
CA1.9 - Comprender actitudes de cooperación para a consecución de espazos pacíficos de convivencia, escoitando narracións e relatos bíblicos que propoñan modelos de respecto á diversidade	Recoñece actitudes pacíficas baseadas nalgún relato bíblico.	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Disfruta elaborando producións artísticas.	
CA1.13 - Explorar o propio mundo imaxinativo e simbólico e recoñecer as propias emocións, descubríndoo en momentos de silencio, quietude e espazos de reflexión guiada que permita descubrir	É quen de estar en silencio durante breves reflexións guiadas	
CA1.16 - Identificar a Xesús de Nazaret como o núcleo esencial do cristianismo a través de escóitaa de narracións bíblicas e a observación de tradicións e obras artísticas.	É quen de recoñecer o relato do nacemento de Xesús	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - O valor do ser humano, cos seus límites e posibilidades, como fillo de Deus. - Actitude de respecto #ante a exteriorización de emocións, crenzas, pensamentos, ilusións e medos dos demais. - Comunicación das propias emocións cando perdoamos e somos perdoados. - Calidades e talentos persoais propostos en figuras bíblicas e outras biografías significativas. - Valoración da beleza e a súa capacidade para ser transmisora dun sentido de pertenza e valores. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Actitudes de autonomía, asertividade, respecto, empatía e coidado das persoas e da natureza, á luz da ética cristiá. - Presentación de diversos relatos bíblicos que reflectan as accións e sentimentos de Xesús de Nazaret cara aos máis necesitados. - Narracións bíblicas que propoñen o perdón, a misericordia e a solidariedade como características do Reino de Deus. - Actitudes de solidariedade e cooperación para unha sociedade participativa e inclusiva. - Identidade cristiá e contorna social. - A riqueza da interculturalidade como oportunidade de desenvolvemento persoal e social.

UD	Título da UD	Duración
4	Un final feliz	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.3 - Expresar as capacidades afectivas e calidades recoñecendo posibilidades e limitacións, utilizándoos para o seu coidado e o da súa contorna e para afrontar dificultades.	Amosa afecto polos seus compañeiros e a súa familia e pide axuda cando a precisa	TI
CA1.5 - Adquirir valores de escoita e agradecemento nas súas relacións sociais próximas para relacionarse cos demais de maneira asertiva.	É de quen de escoitar e agradecer nas súas relacións sociais.	
CA1.8 - Recoñecer sentimentos e actitudes que fomenten o respecto, a compaixón e o perdón, observándoas en personaxes de narracións bíblicas.	Recoñece o valor do perdón no relato da Paixón de Xesús.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.11 - Coñecer as manifestacións culturais, relixiosas e artísticas, espertando hábitos de admiración, respecto, diálogo intercultural e sentido de pertenza.	Coñece algunha manifestación artística relacionada co cristianismo (pintura, escultura, arquitectura...)	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Disfruta elaborando producións artísticas.	
CA1.13 - Explorar o propio mundo imaxinativo e simbólico e recoñecer as propias emocións, descubríndoo en momentos de silencio, quietude e espazos de reflexión guiada que permita descubrir	É quen de estar en silencio durante breves reflexións guiadas	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Actitude de respecto #ante a exteriorización de emocións, crenzas, pensamentos, ilusións e medos dos demais. - Comunicación das propias emocións cando perdoamos e somos perdoados. - Valoración da beleza e a súa capacidade para ser transmisora dun sentido de pertenza e valores. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Maneiras e modos de comunicar as emocións propias nas relacións interpersoais. - Habilidades para a mediación e a resolución de conflitos: escoita activa, diálogo construtivo, asertividade e perdón. - Presentación de diversos relatos bíblicos que reflectan as accións e sentimentos de Xesús de Nazaret cara aos máis necesitados. - Narracións bíblicas que propoñen o perdón, a misericordia e a solidariedade como características do Reino de Deus. - Identidade cristiá e contorna social. - Recoñecemento de Xesús de Nazaret como figura clave do cristianismo. - A familia de Xesús e a relación de Xesús cos seus discípulos. - A oración de Xesús. - Calendario litúrxico e celebracións cristiás.

UD	Título da UD	Duración
5	A festa do bautismo	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Coñece algunhas actitudes cristiáns de relación na familia e na escola	TI
CA1.10 - Expresar en diversas linguaxes os costumes sociais da contorna que reflicten a vivencia de valores cristiáns, mostrando respecto e aprecio.	É quen de contar algunha experiencia propia relacionada coa Igrexa (bautizo, eucaristía, Nadal...)	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Disfruta elaborando producións artísticas	
CA1.13 - Explorar o propio mundo imaxinativo e simbólico e recoñecer as propias emocións, descubríndoo en momentos de silencio, quietude e espazos de reflexión guiada que permita descubrir	É quen de estar en silencio durante breves reflexións guiadas	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Progresiva autorregulación, responsabilidade, coidado de si mesmo, nos hábitos básicos de relación. - Valoración da beleza e a súa capacidade para ser transmisora dun sentido de pertenza e valores. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Maneiras e modos de comunicar as emocións propias nas relacións interpersoais. - Actitudes de amabilidade, acollida e gratitude como expresión de respecto aos demais. - Valoración das relacións sociais, en especial da amizade. - A fraternidade humana: fillos e irmáns dun único Deus. - Identidade cristiá e contorna social. - Identificación de costumes sociais e manifestacións culturais ou artísticas, como expresión da fe cristiá. - Recoñecemento de símbolos propios das festas relixiosas. - Recoñecemento de Xesús de Nazaret como figura clave do cristianismo. - Calendario litúrxico e celebracións cristiás.

UD	Título da UD	Duración
6	A festa do domingo	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Coñece algunhas actitudes cristiáns de relación na familia e na escola	TI
CA1.4 - Desenvolver hábitos de acollida e amabilidade aprendidos a través de contos e narracións bíblicas sobre a vida en comunidade.	Recoñece situacións nas que usar as palabras grazas e por favor	
CA1.7 - Propiciar espazos inclusivos e pacíficos de convivencia, tomando como exemplo as palabras e accións de Xesús de Nazaret e recoñecendo a súa importancia para a construción dun mundo	Recoñecer na figura de Xesús as actitudes máis axeitadas para a convivencia pacífica	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Disfruta elaborando producións artísticas	
CA1.13 - Explorar o propio mundo imaxinativo e simbólico e recoñecer as propias emocións, descubríndoo en momentos de silencio, quietude e espazos de reflexión guiada que permita descubrir	É quen de estar en silencio durante breves reflexións guiadas	
CA1.14 - Identificar e expresar algúns sentimentos e conviccións, coñecendo oracións, cancións e prácticas relixiosas, acolléndoas cunha actitude de asertividade e respecto.	Coñece algunha canción ou oración das aprendidas	
CA1.15 - Describir as crenzas e valores, propias e doutros, comunicándoas con seguridade a través de diversas linguaxes, recoñecendo o silencio e a oración como elementos da experiencia es	Recoñece imaxes de algúns elementos relixiosos propios do cristianismo	
CA1.17 - Distinguir as actitudes e valores propios da vida cristiá, escoitando narracións dos Evanxeos e dos Feitos dos Apóstolos e apreciando as accións de servizo na vida en comunidade.	Amosa ledicia pola celebración do nacemento de Xesús.	
CA1.18 - Recoñecer e respectar os valores, actitudes e características básicas do cristianismo e doutras relixións.	Respecta as diferentes formas de celebrar o nacemento de Xesús.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Progresiva autorregulación, responsabilidade, coidado de si mesmo, nos hábitos básicos de relación. - Relatos bíblicos e biografías doutros personaxes da cultura da contorna que poñen de manifesto o valor da interioridade e a experiencia relixiosa. - Valoración da beleza e a súa capacidade para ser transmisora dun sentido de pertenza e valores. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Valoración dun clima de convivencia harmónico, inclusivo e pacífico construído entre todos: o diálogo e a empa-tía.

Contidos

- A vida cristiá en comunidade.
- Identidade cristiá e contorna social.
- Identificación de costumes sociais e manifestacións culturais ou artísticas, como expresión da fe cristiá.
- Recoñecemento de símbolos propios das festas relixiosas.
- As oracións e prácticas cristiás máis comúns na contorna social.
- A relación da persoa con Deus e as súas expresións comunitarias: a Igrexa.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía para a materia de relixión católica fundaméntase na atención personalizada ao alumnado, na diversidade de actividades, estratexias, en experiencias de aprendizaxe significativo e emocionalmente positivas, no coidado do desenvolvemento afectivo e cognitivo dos alumnos e alumnas, no aprendizaxe individualizado e cooperativo, na relación dos aprendizaxes coa contorna, nun enfoque competencial orientado á acción, ao emprendemento e á aplicación dos saberes.

Para a atención personalizada, na aula utilizamos dinámicas de educación emocional e comunicación empática. O método de traballo pode ser individual ou cooperativo, en grupo pequeno ou con todo o grupo-clase: realizaranse tarefas que promovan a colaboración, non a competitividade, e aplicaranse técnicas de traballo formal e non formal. Aplicaremos os principios do DUA (Deseño Universal de Aprendizaxe) proporcionando varios xeitos de implicación, múltiples formas de representación da información e múltiples formas de acción e expresión do aprendizaxe. Trátase de que todo o alumnado teña oportunidade de aprender.

A nivel máis concreto usaremos situacións de aprendizaxe que recrean na aula situacións significativas e cotiás do entorno persoal, familiar, social e cultural dos nenos e nenas e que se refiren ás súas necesidades e intereses.

A complexidade dos retos e problemas que presentan estas situacións serán axeitados ao desenvolvemento do alumnado. As actividades que se programen terán que provocar o diálogo, o pensamento creativo e autónomo, o bó trato, a convivencia e o respecto á diferenza.

Outra metodoloxía fundamental nesta etapa é o xogo. Utilizaranse xogos que traballen e desenvolvan a atención, memoria, imaxinación, creatividade, comunicación e a expresión en diferentes linguaxes.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro do alumno.
Biblia infantil.
Biblioteca de aula, contos, libros.
Imaxes de distintas producións artísticas relacionadas co cristianismo (pintura, escultura, arquitectura)
Materiais funxibles para producións artísticas (ceras de cores, lápices, témperas, papeis de cores, rotuladores...)
Paracaídas.
Monicreques.

Murais.
Puzles e outros xogos manipulativos.
PDI.
Ferramentas tecnolóxicas: ordenador de aula, conexión a internet, tablet, proxector, reprodutor de música.
Recursos dixitais: vídeos, cancións, láminas interactivas, xerador de tarxetas, xerador de textos.
Sellos para avaliar e traballar as emocións.

Os materiais para producións artísticas, os xogos e outros elementos lúdicos usaranse para provocar a resposta creativa do alumnado perante as situacións de aprendizaxe propostas, para facilitar a autoexploración interior, o recoñecemento de distintas emocións e como canalizalas e a relación entre as actividades cooperativas e o grao de satisfacción persoal.

Os materiais audiovisuais que se utilizan son curtametraxes, contos ou fábulas, vídeos ou audicións de rutinas de interiorización guiadas.

Os monicreques representan a personaxes bíblicos para contar as narracións das que son protagonistas, ou personaxes dos contos que se usan cunha finalidade pedagóxica.

Con todos estes materiais e recursos intentamos que as actividades resulten motivadoras, con carácter práctico e que conleven sempre a adquirir unha nova aprendizaxe a través do xogo.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación en Educación Infantil é global, continua e formativa. Avaliar consiste en realizar un seguimento ao longo do proceso educativo que permita poñer en relación os criterios de avaliación, asociados ás capacidades que se pretenden desenvolver, coas características e posibilidades do alumno, orientando e reconducindo o proceso de ensino-aprendizaxe. Da avaliación depende o éxito do proceso educativo, pois grazas a ela rediríxese aquilo que non funciona e créanse novas condutas ou actuacións que xeren unha maior aprendizaxe significativa.

Facer unha avaliación inicial permítenos apreciar os coñecementos previos do alumnado para realizar as adaptacións oportunas e necesarias e poder partir dos seus coñecementos previos á hora de levar a cabo o desenvolvemento das diferentes secuencias didácticas e actividades

Neste nivel usaremos unha rutina de pensamento visual coa finalidade de explorar o grao de coñecemento sobre os personaxes bíblicos e diferentes elemento relixiosos.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

A avaliación en Educación Infantil será global, continua e formativa e levarase a cabo de xeito sistemático.

Os criterios na Educación infantil pretenden ser para o profesor algúns indicadores na avaliación continua e observación do alumnado co fin de reconducir o seu propio aprendizaxe. O criterio esencial é coñecer ao neno ou

na e axudarlle no seu crecemento.

Farase a partir da análise das producións do alumnado, as escalas de valoración ou cotexo, e a observación directa e sistemática, observando as condutas e os comportamentos dos nenos e nenas, as relacións que establecen cos seus iguais e os procesos de ensino e aprendizaxe.

Como en todas as áreas de Ed. Infantil, na avaliación valórase sobre todo o progreso e o grao de consecución dos obxectivos, así como o interese do alumnado.

Criterios de recuperación:

En calquera clase de educación infantil hai alumnos e alumnas con diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe e diferentes niveis de motivación.

A diversidade de actividades, materiais e estratexias utilizados posibilita que todo o alumnado poida atopar algún que estea de acordo co seu estilo e ritmo de aprendizaxe.

Algunhas destas actividades actúan como unha extensión para aqueles alumnos sen dificultades, e outras ofrecen un reforzo para aqueles que necesitan máis apoio. O obxectivo de que todo alumno/a participe no proceso de aprendizaxe con plena satisfacción e acade o éxito de acordo ao seu nivel de capacidade e interese.

6. Medidas de atención á diversidade

A atención educativa á diversidade é o conxunto de medidas e accións deseñadas coa finalidade de adecuar a resposta educativa ás diferentes características, potencialidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.

Ten como finalidade favorecer ao desenvolvemento persoal e social de cada un dos alumnos e alumnas e o seu potencial de aprendizaxe facilitándolles a adquisición das competencias e a consecución dos obxectivos xerais previstos.

Ríxese polos principios de normalización e inclusión, equidade e igualdade de oportunidades e non discriminación, flexibilidade e accesibilidade; interculturalidade e promoción de convivencia.

- O primeiro paso será identificar o tipo de dificultades que ten un alumno ou alumna xa que poden deberse a dificultades

específicas, problemas emotivo - relacionais e/ou de conduta, altas capacidades intelectuais ou condicións persoais ou de historia escolar moi desfavorable.

- Porase especial coidado en formar grupos heteroxéneos no traballo colaborativo que favorezan a inclusión de todo o alumnado.

- Favorecer a aprendizaxe con materiais manipulativos que poidan facilitar o desenvolvemento dos alumnos e alumnas.

- Fomentar a mellora do autoconcepto e a autoestima, aprendendo a reflexionar sobre si mesmos.

- Adaptación dos tempos e instrumentos ou procedementos de avaliación.

- Reforzar os logros, por pequenos que sexan, para motivar os/as alumnos/as nas aprendizaxes.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - Educación para a paz		X	X	X		X
ET.2 - Educación igualitaria e libre de estereotipos	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Educación para a saúde	X					
ET.4 - Educación para a sustentabilidade e a ecoloxía	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.5 - Educación para o consumo responsable	X	X	X			
ET.6 - Educación para a solidariedade	X	X	X	X	X	X

Observacións:

Os elementos transversais serán traballados de maneira globalizada.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Contacontos	Biblioteca de aula, contos, libros.
A nosa pequena creación	Visitaremos a horta escolar alomenos tres veces durante o curso, unha cando as prantas están recién prantadas , outra cando empezan a medrar e outra cando xa son visibles os produtos cultivados.
A foto solidaria	Faremos fotos en distintos espazos do colexio que logo se exporán como aportación aos proxectos solidarios que se fagan no colexio.
Día da Paz	O alumnado deste nivel participará nas actividades propostas dende a biblioteca escolar ou dende o equipo de aextraescolares para festexar o día 30 de xaneiro.

Observacións:

Todas as actividades estarán deseñadas e levadas a cabo en colaboración co equipo de ciclo así como o de biblioteca.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño de actividades adecuadas á contextualización e características do alumnado
Ferramentas técnicas e instrumentos de avaliación axeitadas
Consideración das necesidades do alumnado na nosa práctica docente
Uso axeitado dos diferentes materiais e recursos
Temporalización axeitada

Descrición:

Ademáis avaliarase o proceso de ensino, a nosa labor docente así como a propia programación o que nos permitirá axustar as nosas actuacións á realidade do alumnado e as diferentes situacións

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Revisaremos a programación trimestralmente. Como instrumento de avaliación empregaremos un cadro no que se reflicten diferentes aspectos:

- Motivación inicial do alumnado e durante todo o proceso.
- Presentación dos contenidos.
- Recursos e organización.
- Clima da aula.
- Seguimento/control de ensino/aprendizaxe.
- Diversidade.

Como propostas de mellora destacamos a optimización dos tempos nas sesións. A estrutura física do colexio (ten catro andares) dificulta os desprazamentos do alumnado de infantil, especialmente en 3 anos e reduce de xeito significativo a duración das sesións.

.-Programar as tarefas e actividades das unidades didácticas tendo máis en conta as pausas lectivas para coordinar as clases das dúas liñas deste nivel.

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens na que se incluírán os cambios máis significativos, tanto ó final de cada trimestre coma ó final de curso.

9. Outros apartados